ONUR AKMEŞE

TATİL GÖREVİ

6. SINIF

ARA TATİL ÇALIŞMASI

SOSYAL BİLGİLER

Konu özeti, karışık etkinlikler ve **ara tatil sorularıyla** bütün konuları tatilde tekrar et; görevleri tamamla, yıldızları topla!

OYUNCU KARTI

Ad Soyad: _____

Sınıf / No: _____

GÖREV ALANI

1. ÖĞRENME ALANI

Birlikte Yaşamak

Gruplar ve roller, kültürel bağlar ve millî değerler, toplumsal sorunlar

2. ÖĞRENME ALANI

Evimiz Dünya

1. konu: Ülkemizin mutlak ve göreceli konumu, kıta ve okyanuslar

GÖREV HARİTASI

GÖREV 1
Konu Özeti
4 konu

GÖREV 2
Doğru-Yanlış
86 cümle

GÖREV 3
Boşluk Doldurma
32 cümle

GÖREV 4
Eşleştirme
41 eşleştirme

GÖREV 5
Açık Uçlu
10 bağlam

BOSS
Testler
3 test, 30 soru

ONUR AKMEŞE

TATİL GÖREVİ

6. SINIF • SOSYAL BİLGİLER

XP 1 / 6 GÖREV

OYUNCU

TOPLANAN YILDIZ

GÖREV 1 **KONU ÖZETİ** · 1. Öğrenme Alanı ve 2.1 Ödül: +100 XP

1.1 Zaman İçinde Değişen Gruplar ve Roller

Kazanım: Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme.

Temel kavramlar

Grup	Ortak bir amaç, ilgi veya bağ nedeniyle bir araya gelen insanlardır: aile, sınıf, takım gibi.
Rol	Kişinin bir grupta üstlendiği görevdir. Her rol **hak** kazandırır, **sorumluluk** yükler.
Hak	Rolün kişiye sağladığı imkândır: Öğrencinin **eğitim hakkı** gibi.
Sorumluluk	Rolün kişiye yüklediği görevdir: Öğrencinin **düzenli ders çalışması** gibi.

Bir hayat, birçok rol: evlat, sporcu, doktor

İlk gruplarımız: aile, akraba ve arkadaşlar

Aile
Doğduğumuz andan itibaren içinde büyüdüğümüz **ilk gruptur**; ilk sosyal deneyimlerimiz burada olur. **Çocuk rolüyle** dürüstlük, saygı, sorumluluk; **kardeş rolüyle** paylaşma, birlikte yaşama, dayanışma öğreniriz.

Akraba
Aralarında **kan bağı veya evlilik** yakınlığı olanlardır. Torun, yeğen, kuzen; ileride hala, teyze, amca, dayı, dede, nine rollerini alırız. Büyükleri saymayı, küçükleri sevmeyi, **aidiyeti** öğreniriz.

Arkadaş
Zamanımızın büyük bölümü arkadaşlarla geçer. **Arabulucu, planlayıcı**, oyun arkadaşı, sırdaş gibi roller alırız. Sosyalleşmemizi, iletişim becerimizi ve **empatiyi** geliştirir.

Hayatımız boyunca farklı gruplara dâhil olur, çeşitli roller üstleniriz. Bu roller **kişisel gelişimimizi, sosyal becerilerimizi ve toplumsal uyumumuzu** etkiler.

Okulda ve toplumda dâhil olduğumuz gruplar

Grup	Üstlenebileceğimiz roller	Bize kazandırdığı
Okul ve sınıf	Öğrenci, nöbetçi, sınıf başkanı	Bilgi, kurallara uyma, temsil etme
Müzik ve spor	Solist, gitarist, saz ustası, oyuncu, kaptan	Akademik ve sosyal gelişim, ekip ruhu
Odak grupları	Araştırmacı, proje koordinatörü, lider	Kişisel gelişim, sosyalleşme
Sivil toplum kuruluşu	Gönüllü, üye	Toplumsal bilinç, aidiyet, yardım etme
Meslek	Öğretmen, doktor, pilot, çiftçi, idareci	Geçim, iş birliği, iletişim, liderlik

Meslek grubu

Yetişkinlikte geçimimizi sağlayan, **sosyal statümüzü** belirleyen ve kendine özgü kuralları olan gruptur. Pilot, terzi, mühendis, veteriner, öğretmen gibi rolleri burada alırız; zamanla **idareci** de olabiliriz. Meslek hayatında iş birliği, iletişim ve liderlik becerileri kazanırız.

Bir öğrencinin bir günü

Sabah annesine yardım eden **evlat**, okulda **öğrenci** ve **nöbetçi**, teneffüste **arkadaş**, kursta **takım oyuncusu**, akşam dedesiyle sohbet eden **torun**. Her rolde beklenen davranış farklıdır.

@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

Rollerimiz zamanla nasıl değişiyor?

	Çocukluk	Gençlik	Yetişkinlik
Gruplar	Aile, akran grubu, sınıf	Aile, okul, arkadaş grubu, spor ve kültür kulüpleri	Aile, iş yeri, mahalle, sivil toplum kuruluşu
Roller	Evlat, kardeş, öğrenci, arkadaş	Öğrenci, kardeş, arkadaş, takım üyesi	Anne, baba, çalışan, vatandaş, komşu
Haklar	Eğitim, oyun, sevgi ve korunma	Eğitim, kendini geliştirme, fikrini söyleme	Çalışma, geçim sağlama, oy kullanma
Sorumluluklar	Oyuncaklarını toplamak, ders çalışmak, kurallara uymak	Derse düzenli devam, saygı, sosyal etkinliklere katılma	Kurallara uyma, aileye destek, vergi ödeme, çevreye faydalı olma

Rollerin özellikleri

- Aynı gün içinde birden fazla rolümüz olabilir: Sabah öğrenci, akşam kardeş.
- Evlat olmak gibi **doğuştan gelen** rolleri seçemeyiz.
- Takım kaptanlığı gibi rolleri **sonradan kazanırız**.
- Bazı roller ömür boyu sürer ama **sorumlulukları zamanla değişir**.
- Yeni bir gruba girdikçe yeni roller ediniriz.

Ailede rol paylaşımı

Bir tiyatro oyununda herkes kendi rolünü yaparsa oyun güzel olur. Ailede de herkes rolünü yerine getirince **huzur ve mutluluk** artar. Ailede iki önemli kavram:

- **Şefkat:** Koşulsuz sevgidir.
- **Nezaket:** Kırmadan, incitmeden davranmaktır.

Bir hayatın roller şeridi: Selim'in dedesi

Çocukluk
Grup: Aile, köy okulu
Rol: Evlat, öğrenci

→

Gençlik
Grup: Lise, futbol takımı
Rol: Öğrenci, kaptan

→

Yetişkinlik
Grup: Aile, okul, dernek
Rol: Baba, öğretmen, üye

→

Bugün
Grup: Aile, köy derneği
Rol: Dede, emekli, gönüllü

Aile grubu ömür boyu sürmüş ama dedenin buradaki rolü **evlattan babaya, babadan dedeye** dönüşmüştür. Gruplar ve roller değiştikçe **hak ve sorumluluklar** da değişir.

Söyleşiyle rollerin değişimini keşfetmek

1. Bir aile büyüğü veya akraba seç; ona **saygılı** sorular hazırla.
2. Geçmişte hangi gruplarda bulunduğunu ve hangi rolleri aldığını sor.
3. Bugün hâlâ içinde olduğu grupları öğren, izin alarak not tut.
4. Geçmişteki ve bugünkü **hak ve sorumluluklarını** tabloda karşılaştır.

Yanılgı ve doğrusu

Yanılgı: "Rolümüz sürdükçe sorumluluğumuz hep aynı kalır."

Doğrusu: Rol sürse de sorumluluklar zamanla değişir. Evlat rolü ömür boyu sürer; çocukken oyuncaklarını toplayan evlat, yetişkinken anne babasına **bakan** evlat olur.

Gelecekte hangi gruplara katılabilirim?

Eğitim
Başarılı bir üniversite öğrencisi, araştırmacı, **TÜBİTAK** proje takımı üyesi

Spor ve sanat
Uluslararası yarışmalarda ülkesini temsil eden **millî sporcu**, müzik grubunda müzisyen

Toplum ve aile
Sivil toplum kuruluşu üyesi, meslek sahibi, anne, baba, sevilen bir aile büyüğü

LGS'de çıkabilir

Bir kişinin **rolüne** bakarak hak ve sorumluluklarını çıkarabiliriz. Rol değişince **hak ve sorumluluk da değişir**: Çocukken bakılan kişi, yetişkinken bakan kişi olur.

Unutma

Aile, dâhil olduğumuz **ilk gruptur**. Evlat olmak doğuştan gelir, kaptanlık ve meslek sonradan kazanılır. Bugünkü rollerimizi iyi yapmak **geleceğe hazırlanmaktır**.

1.2 Kültürel Bağlarımız ve Millî Değerlerimiz

Kazanım: Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme.

Temel kavramlar

Millî kültür Bir millete kimlik kazandıran, tarih boyunca oluşmuş **maddi ve manevi** değerlerin bütünüdür.

Kültürel bağlar Millî kültürün **dil, din, tarih, sanat, gelenek ve görenek** gibi ögeleridir.

Millî değerler Kültürel bağlarımızdan doğan, davranışlarımızı yönlendiren ortak ilkelerdir: adalet, dürüstlük, hoşgörü, saygı, sevgi, vatanseverlik, bağımsızlık, aile birliği.

Bayramda büyüklerin eli öpülür

Kültürel bağlardan toplumsal birliğe

Kültürel bağlar Dil, din, tarih, sanat, gelenek → **Millî değerler** Adalet, saygı, vatan sevgisi → **Dayanışma** Bireyler arasında güçlü bağlar → **Toplumsal birlik** Huzur, güven, millî kimlik

Değerler ne işe yarar? Hayatımıza rehberlik eder, insanlar arasında bağ kurar, ilişkileri düzenler. Bir kültürü diğerinden ayırır, **toplumun ayrışmasını önler**.

Millî kültürün ögeleri

Maddi ögeler	Manevi ögeler
Halı, kilim, çini, ebru	Dil, din, inanç
Cami, köprü, kervansaray	Gelenek, görenek, töre
Yöresel kıyafet ve yemekler	Türkü, ninni, destan, atasözü
Kitabe, el yazması eser	Adalet, saygı, hoşgörü

Din: barış ve hoşgörü

İslamiyet'in barışa, kardeşliğe, yardımlaşmaya verdiği önem farklı inançların **yüzlerce yıl bir arada** yaşamasına katkı sağlamıştır. Ramazan, bayramlar ve kandiller milletimizi buluşturur: Büyüklerin eli öpülür, akraba ziyaret edilir, **küsler barışır**.

- **Yunus Emre:** "Yaratılanı hoş gördük Yaratandan ötürü"
- **Mevlâna:** "Hoşgörülükte deniz gibi ol", "Gene gel, ne olursan ol"
- **Hacı Bektaş Veli** ve **Nasreddin Hoca** da sevgi ve hoşgörünün simgelerindendir.

Dil: milletin hafızası

Dil; bir milletin duygu ve düşüncesini yansıtır, tarihini, edebiyatını ve geleneklerini **geleceğe taşır**. Atatürk'e göre "Türk dili Türk milletinin **kalbidir, zihnidir**."

Eser veya tür	Ne anlatır?	Öne çıkan değer
Orhun Kitabeleri	Kağan, aç ve yoksul halkı için gece uyumadığını, gündüz oturmadığını anlatır.	Sorumluluk, millet sevgisi
Kutadgu Bilig	Yönetici kanunu doğru yürütmeli ve halkı korumalıdır.	Adalet
Ergenekon Destanı	Asıl yurdu unutmamayı anlatır.	Vatan sevgisi
Ninni ve türkü	"Gel sevelim sevileni seveni" gibi sözlerle sevgiyi işler.	Aile birliği, sevgi
Atasözü	"Gülü seven dikenine katlanır." "Hatasız kul olmaz."	Sabır, hoşgörü
Karagöz	Evliya Çelebi'ye göre 16. yüzyıldan beri oynanır.	Hoşgörü, dayanışma

Türk töresinin dört değeri: könilik (adalet), **tüzlük** (eşitlik), **uzluk** (iyilik, faydalılık), **kişilik** (insanlık, hoşgörü). Diğer eserler: Divanü Lügati't-Türk, Divan-ı Hikmet, Dede Korkut Hikâyeleri, Köroğlu Destanı.

@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

Tarih: İstiklal Yolu

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun büyük bölümü işgal edildi. Millî Mücadele'de silah ve cephane **İnebolu'dan Ankara'ya kağnılarla** taşındı. **Şerife Bacı, Halime Çavuş**, Necibe Nine gibi kadınlar, yaşlılar ve çocuklar bu yolda kahramanlık gösterdi. İnebolu halkının fedakârlığı TBMM tarafından **İstiklal Madalyası** ile onurlandırıldı. **Değerler:** Vatan sevgisi, fedakârlık, cesaret, bağımsızlık.

Sanat: sözsüz bir dil

Sanat eseri bir milletin kültürünü, inancını, tarihini yansıtır. **Geleneksel Türk sanatları:** hat, tezhip, minyatür, çini, ebru, kalem işi, halı, kilim, keçe, bakırcılık, ahşap işçiliği.

Kilim motifleri **mesaj taşır: insan** motifi çalışkanlığı, **kuş** sevgiyi, **yıldız** üretkenliği anlatır. Sanat, kuşaklar arasında bir **kültür köprüsüdür**.

Gelenek ve görenek

Gelenek Eskiden beri saygıyla korunup **kuşaktan kuşağa** aktarılan, yaptırım gücü olan alışkanlık, töre ve davranışlardır.

Görenek Bir şeyi eskiden görüldüğü biçimde yapma alışkanlığıdır, **âdettir**.

Zimem defteri
Osmanlı'da varlıklı kişiler ramazanda tanımadıkları bakkala gidip **veresiye borçlarını öderdi**; borçlu kimse mahcup olmazdı.

Nevruz
Baharın gelişini, doğanın uyanışını kutlayan bayramdır. Türk dünyasını ortak sevinçte buluşturur; **birlik ve beraberliğin** simgesidir.

Halk oyunları
Düğün ve asker uğurlamada oynanır; yiğitlik ve cesaret gibi değerleri anlatır. Örnek: **Erzurum Barı**.

Nişan, düğün, asker uğurlama, taziye ve iftar sofrası gibi gelenekler **sevgi, saygı ve yardımlaşmayı** yaşatır.

Bizi birleştiren günler

Millî bayramlar ve günler
23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı
15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü
30 Ağustos Zafer Bayramı
29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

Dinî bayramlar
Ramazan Bayramı ve **Kurban Bayramı**. Ziyaretler yapılır, küsler barışır, paylaşılır. Millî bayramlarda şiirler okunur, halk oyunları oynanır; devlet adamlarımız ve şehitlerimiz anılır. Bayramlar yalnız tatil değildir: Ortak sevinç, **birbirine güveni ve toplumsal barışı** artırır.

Zor günlerde birlik

Olay	Ne oldu?	Öne çıkan değerler
Maraş, 1919	Kalede Türk bayrağı yerine düşman bayrağı görülünce halk "Bayraksız namaz kılınmaz" diyerek kaleye yürüdü, bayrağı yeniden dikti.	Bayrak sevgisi, bağımsızlık, cesaret
15 Temmuz 2016	Darbe girişimine karşı millet ve devlet omuz omuza direndi.	Vatanseverlik, demokrasi bilinci
6 Şubat 2023	Kahramanmaraş merkezli depremlerde AFAD, Kızılay, gönüllüler bölgeye koştu; çocuklar bile kumbarasını bağışladı.	Yardımlaşma, dayanışma, merhamet

LGS'de çıkabilir

Kültürel bağlar değerleri **yaşatır**, değerler de milleti **birleştirir**. Bir olayda hangi kültürel bağın (dil, din, tarih, sanat, gelenek) ve hangi değerin öne çıktığını ayırt etmeyi öğren.

Unutma

Millî kültür **maddi ve manevi** ögelerden oluşur. Afetlerde ve saldırılarda görülen dayanışma, millî değerlerimizin **gündelik hayattaki karşılığıdır**.

@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

1.3 Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Kazanım: Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme.

Temel kavramlar

Toplumsal sorun — Toplumun huzurunu, sağlığını, bütünlüğünü tehdit eden; **yaşam kalitesini düşüren**, sosyal adaleti zedeleyen problemlerdir.

Vakıf — Kişilerin **hiçbir karşılık beklemeden**, kendi imkânlarıyla topluma hizmet için kurduğu hayır kurumudur.

Müzakere — Farklı görüşlerin saygıyla tartışılıp herkesin kabul edebileceği **ortak bir çözüm** aranmasıdır.

Kıyıyı temizleyen gençler

Toplumsal sorunlar: beş başlık

Afetler — Deprem, sel, yangın, kasırga

Çevre kirliliği — Plastik, hava kirliliği, su kıtlığı

Göç — Ülkeler ve iller arası yer değiştirme

Salgın — Veba, kolera, grip, Kovid-19

İsraf — Gıda, su, enerji israfı

Sorunlar **birbirini etkiler**: Hızlı nüfus artışı, plansız kentleşme ve savaşlar yeni sorunlar doğurur. **Karıncaların sırrı:** Ateş karıncaları yuvaları su altında kalınca birbirine tutunup canlı bir sal oluşturur. Toplumsal sorunlarda da en güçlü yol **birlikte hareket etmektir**.

Ecdadımızın çözümleri: vakıflar

Vakıf	Amacı	Çözdüğü sorun
Bulaşıcı Hastalıkları Tedavi Vakfı (Hattab bin Mehmed)	Cüzzam gibi hastalıklara yakalananları tedavi etmek, yoksulların cenaze masrafını karşılamak	Salgın, yoksulluk
İsrafı Önleyen Vakıf (Sultan I. Ahmed)	Sofrada artan yemeği çöpe atmadan toplayıp kuşlara ve yabani hayvanlara vermek	İsraf
Afet Sonrası Onarım Vakfı (İskenderzade Şemsüddin Hacı)	Deprem ve yangından sonra mescit, mektep gibi yapıları onarmak	Afet

Afetler

Asrın felaketi: 6 Şubat 2023
Kahramanmaraş merkezli depremler **11 ili** etkiledi; yaklaşık 14 milyon vatandaş doğrudan zarar gördü. Yardım çağrısıyla **93 ülkeden** arama kurtarma ekibi geldi.

Kuzey Afrika'da üç afet
Rekor sıcaklıklar Tunus ve Cezayir'de **orman yangınları** çıkardı. Fas büyük bir **deprem** yaşadı, Libya'yı ise Daniel **Kasırgası** vurdu.

Çevre kirliliği

Plastik
Doğaya atılan plastikler yağmur, rüzgâr ve akarsularla **Karadeniz'e** ulaşıyor; deniz canlıları ve insanlar tehlikeye giriyor.

Su
Kirlilik, aşırı su çekimi ve iklim değişikliği yüzünden Avrupa **su kıtlığı** riskiyle karşı karşıya.

Hava
Hava kirliliği yılda yaklaşık **7 milyon** kişinin ölümüne yol açıyor; her 10 kişiden 9'undan fazlası kirli hava soluyor.

Yaklaşık **1 milyon canlı türü** yok olma tehdidi altında. Çevre sorunu **sınır tanımaz**: Bir ülkenin kirlettiği su ve hava başka ülkeleri de etkiler; çözüm için ülkeler **iş birliği** yapmalıdır.

Göç

İnsanlar iş, aile, eğitim ya da çatışma, zulüm ve afet nedeniyle yer değiştirir. Doğduğu ülkeden başka ülkeye göç edenlerin sayısı **1970'te 84 milyondu**, **2020'de 281 milyona** ulaştı. Türkiye'de 2023'te 3,5 milyona yakın kişi başka bir ile taşındı; **İstanbul** hem en çok göç alan hem en çok göç veren il oldu. **18 Aralık** Uluslararası Göçmenler Günü'dür.

Salgın hastalıklar

Salgın	Zaman	Etkisi
Kara Veba	1300'ler	İpek Yolu ile Avrupa'ya ulaştı; yaklaşık 75 milyon can kaybı
Kolera	1817-1923	Dalgalar hâlinde dünyaya yayıldı
İspanyol Gribi	1918-1919	25-50 milyon can kaybı
Kovid-19	2019 sonrası	Türkiye'de ilk vaka 11 Mart 2020; uzaktan eğitim, HES kodu

Gıda israfı

Dünyada
Her yıl çöpe giden gıdanın değeri **1 trilyon doları** buluyor; oysa açlıktan etkilenenlerin sayısı **783 milyona** kadar çıkıyor. Sera gazlarının yüzde 8-10'u israf edilen gıdadan kaynaklanıyor.

Türkiye'de
Her yıl yaklaşık **23 milyon ton** gıda israf ediliyor. Günde yaklaşık **12 milyon ekmek** çöpe gidiyor. **16 Ekim** Dünya Gıda Günü bu bilinci hatırlatır.

Sorunların nedenleri ve çözüm önerileri

Sorun	Nedenleri	Çözüm önerileri
Afetler	Doğa olayları, sağlam olmayan yapılar, plansız yerleşme, iklim değişikliği	Sağlam bina, afet çantası, tatbikat, AFAD eğitimleri
Çevre kirliliği	Atıklar, plastik, egzoz, sanayi, bilinçsiz tüketim	Geri dönüşüm, toplu ulaşım, ağaçlandırma, az plastik
Göç	İşsizlik, eğitim, afet, savaş	Her yerde iş ve eğitim imkânı, uyum çalışmaları
Salgın	Hijyen eksikliği, hızlı ulaşım, kalabalık	Aşı, temizlik, maske, kurallara uyma
İsraf	Fazla alışveriş, bilinçsiz tüketim	İhtiyaç listesi, az pişirmek, paylaşmak

Müzakereyle çözüm: sınıfta nasıl yaparız?

1. Sorunu belirle — Ortak bir sorun ve nedenlerini seç. →
2. Görüşleri yaz — Benzer ve farklı görüşleri karşılaştır. →
3. Öneri geliştir — Üç çözüm önerisi yaz, düzenle. →
4. Gerekçeyle savun — Ortak karara saygı göster.

Örnek, kantinde ekmek israfı: Biri "Porsiyonlar küçültülsün.", biri "İsrafı anlatan etkinlik yapılsın.", biri "Bayat ekmek hayvan barınağına verilsin." dedi. **Ortak karar:** Hepsi birlikte uygulanır, bir ay sonra sonuca bakılır.

Sorumluluk ve duyarlılık

Sorumluluk: Görevini zamanında ve eksiksiz yapmaktır (atığı ayrı biriktirmek, ihtiyacın kadar tüketmek).
Duyarlılık: Çevrende olanı fark edip önemsemektir (piknik alanındaki cam kırığını toplamak, diş fırçalarken suyu kapatmak).

Çatışma çözerken

Yapılmalı	Kaçınılmalı
Söz sırası beklemek	Sözü kesmek
Gerekçeyle konuşmak	Kişiyi eleştirmek
Ortak nokta aramak	Tek çözümde ısrar

LGS'de çıkabilir

Aynı soruna **farklı açılardan** bakılabilir, çünkü herkesin deneyimi farklıdır. Müzakerede amaç kazanmak değil, **herkesin kabul edebileceği** çözümü bulmaktır.

Unutma

Vakıflar, toplumda dayanışmanın ve **sorunlara birlikte çözüm** üretmenin tarihî örnekleridir. Gıda israfı yalnız para kaybı değildir; **açlığı ve doğa tahribatını** da artırır.

2.1 Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Konumu

Kazanım: Ülkemizin, kıtaların ve okyanusların konum özelliklerini belirleyebilme.

Konum ve koordinat sistemi

Coğrafi konum Bir yerin Dünya üzerinde bulunduğu yerdir. **Mutlak** ve **göreceli** konum diye ikiye ayrılır.

Mutlak konum Bir yerin **Ekvator'a ve başlangıç meridyenine** göre konumudur; paralel ve meridyen dereceleriyle gösterilir.

Göreceli konum Bir yerin **kıtalara, okyanuslara**, boğazlara, ticaret yollarına ve komşularına göre konumudur.

Ekvator Dünya'yı **kuzey ve güney** yarım küreye ayıran, en uzun paraleldir (0°).

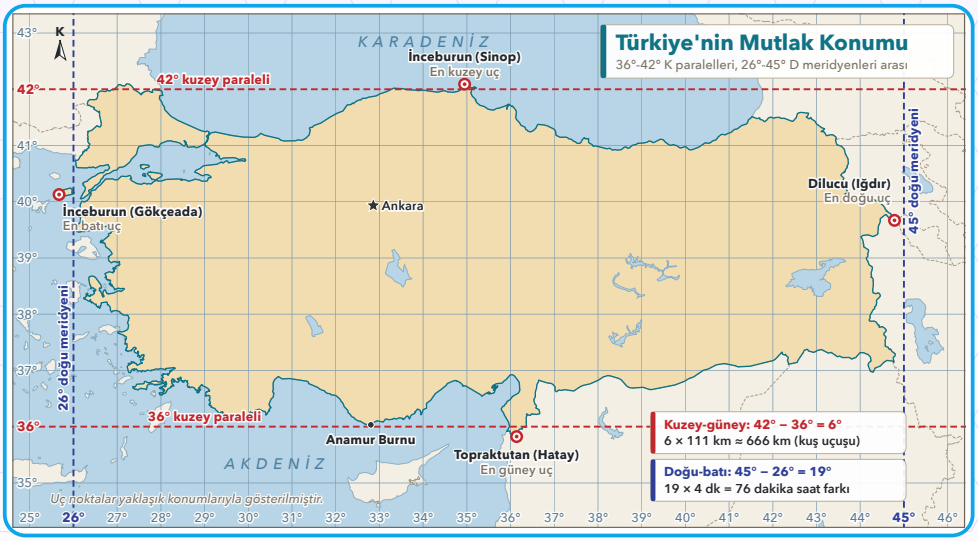
Paralel Ekvator'a paralel çizilen hayalî dairelerdir.

Meridyen Kutupları birleştiren, Ekvator'u dik kesen hayalî yarım dairelerdir.

Başlangıç meridyeni Londra yakınındaki **Greenwich'ten** geçer; Dünya'yı **doğu ve batı** yarım küreye ayırır.

Paralel ve meridyenlerin özellikleri

Paraleller	Meridyenler
Kuzeyde 90, güneyde 90 tane vardır.	Doğuda 180, batıda 180 tane vardır.
Kutuplara gidildikçe kısalır, kutupta nokta olur.	Uzunlukları eşittir.
Ardışık iki paralel arası her yerde **111 km**'dir.	Ardışık iki meridyen arasında **4 dakika** yerel saat farkı vardır.
Sıcaklığı ve iklimi etkiler: Ekvator'dan kutuplara gidildikçe güneş ışınlarının geliş açısı küçülür, sıcaklık azalır.	Aynı meridyen üzerindeki yerlerde **yerel saat aynıdır**; doğudaki yerlerde Güneş daha önce doğar.

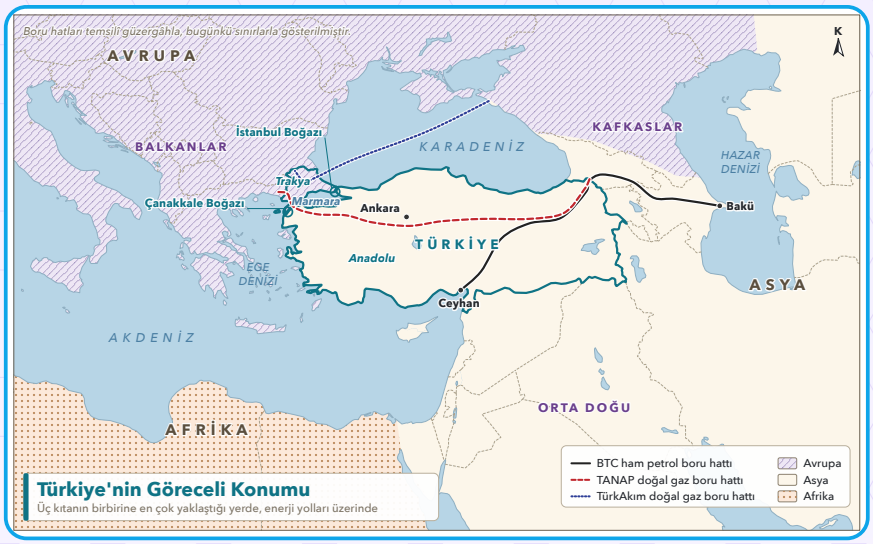
Haritada ne görüyoruz?

- **Kırmızı kesik çizgiler:** Türkiye 36° ile 42° **kuzey paralelleri** arasındadır.
- **Mavi kesik çizgiler:** 26° ile 45° **doğu meridyenleri** arasındadır.
- **Kırmızı halkalar** dört uç noktayı gösterir.
- **Anamur Burnu** 36° paralelinin çok yakınındadır.
- Ülkemiz **kuzey ve doğu** yarım kürededir.
- Sağ alttaki kutular **666 km** ve **76 dakika** hesabını gösterir.
- Açık gri ızgara, 1° aralıklı paralel ve meridyenlerdir.

Türkiye'nin mutlak konumu ve sonuçları

Uç	Yer
Kuzey	Sinop, İnceburun (42° K)
Güney	Hatay, Topraktutan (36° K)
Batı	Gökçeada, İnceburun (26° D)
Doğu	Iğdır, Dilucu (45° D)

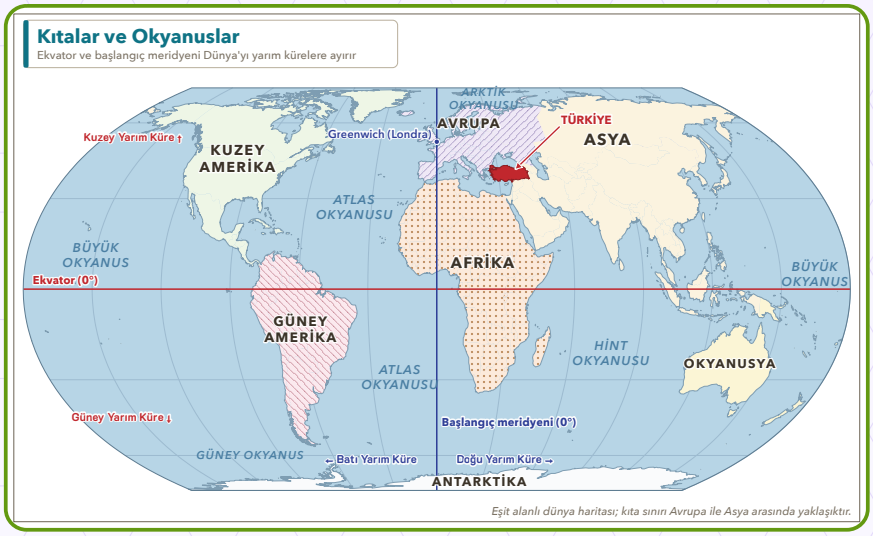
- Orta kuşaktadır; **dört mevsim** yaşanır.
- Kuzey-güney arası 6° × 111 km = **666 km** (kuş uçuşu).
- Doğu-batı arası 19° × 4 dk = **76 dakika** yerel saat farkı vardır.
- Güneyi kuzeyinden sıcaktır; **kuzeyden esen rüzgârlar soğutur**, güneyden esenler ısıtır.

Haritada ne görüyoruz?

- Türkiye; **Asya, Avrupa ve Afrika'nın** birbirine en çok yaklaştığı yerdedir.
- **Trakya** ve **Anadolu**, İstanbul ve Çanakkale boğazlarıyla ayrılır.
- **Balkanlar** ile **Kafkaslar** arasındadır.
- **BTC** ham petrol, **TANAP** ve **TürkAkım** doğal gaz boru hatları ülkemizden geçer.

Kazandırdıkları: Ticaret yollarının kesişimi, kültür alışverişi, enerjinin Avrupa'ya taşınmasında **köprü** olmak; üç tarafı denizlerle çevrili olmak (ticaret, turizm, balıkçılık); 8 kara komşusuyla ekonomik ve kültürel ilişki. Ortalama yükseltinin fazla olması ve üç iklim tipinin bir arada görülmesi ürün ve turizm çeşitliliği sağlar.

Haritada ne görüyoruz?

- **Kırmızı çizgi** Ekvator'dur (0°); kuzey ve güney yarım küreyi ayırır.
- **Mavi çizgi** başlangıç meridyenidir (0°); doğu ve batı yarım küreyi ayırır.
- **7 kıta** ve **5 okyanus** gösterilmiştir.
- Türkiye kırmızıyla işaretlidir; **kuzey ve doğu** yarım kürede, Asya ile Avrupa'nın birleştiği yerdedir.

Kıta: Büyük kara parçası. **Okyanus:** Kıtalar arasındaki derin çukurları dolduran büyük tuzlu su kütlesi. **Deniz:** Okyanusların karaların iç ve kenar kısımlarına sokulmuş bölümü.

Kıtaların ve okyanusların göreceli konumu

Kıta	Konumu
Asya	En büyük kıta; Avrupa'nın doğusunda, Hint Okyanusu'nun kuzeyinde
Avrupa	Asya'nın batısında, Afrika'nın kuzeyinde
Afrika	Avrupa'nın güneyinde, Atlas ile Hint okyanusları arasında
Kuzey ve Güney Amerika	Büyük Okyanus'un doğusunda, Atlas Okyanusu'nun batısında
Okyanusya	En küçük kıta; Büyük Okyanus'un batısında
Antarktika	En güneyde, buzullarla kaplı

Okyanus	Konumu
Büyük	En büyük okyanus; Amerika ile Asya arasında
Atlas	Avrupa ve Afrika'nın batısında, Amerika'nın doğusunda
Hint	Afrika, Asya ve Okyanusya arasında
Güney	Antarktika'yı çevreler
Arktik	En küçük okyanus; en kuzeyde

LGS'de çıkabilir

Mutlak konum dereceyle (36°-42° K, 26°-45° D), **göreceli konum** yönle ve çevresiyle ("Asya'nın batısında") anlatılır. Dört mevsim, 666 km ve 76 dakika mutlak konumun; ticaret ve enerji yolu olmak göreceli konumun sonucudur.

Unutma

Paralel ve meridyenler **gerçekte yoktur**; yer belirlemek için çizilmiş hayalî çizgilerdir. Kıtaları ve okyanusları **doğusunda, batısında, kuzeyinde, güneyinde** diye anlatmak göreceli konumdur.

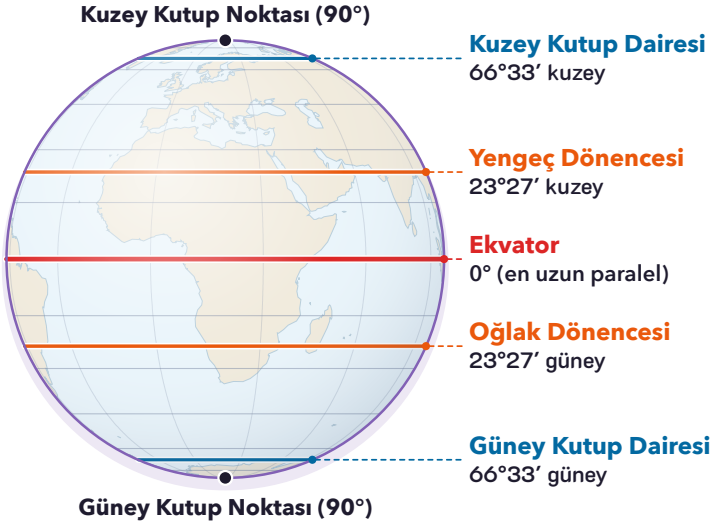
2.1 Paraleller, Meridyenler ve Türkiye

Konum Özellikleri • Resimli tekrar

Paraleller ve Meridyenler

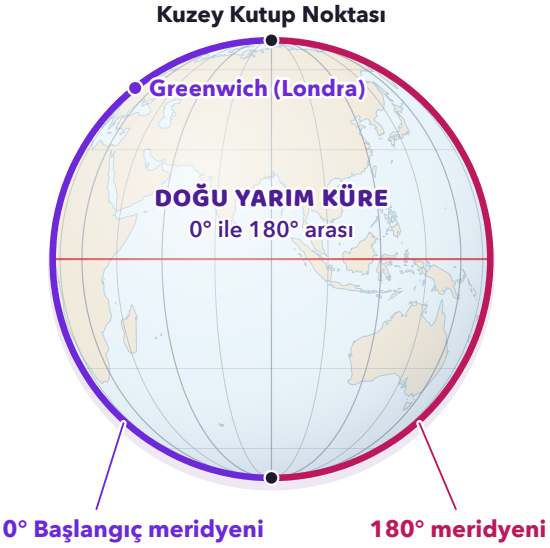
Dünya üzerinde yer bulmak için çizilen hayalî çizgiler

PARALELLER

Ekvator'a paralel dairelerdir. Kuzeyde 90, güneyde 90 tanedir. Kutuplara gidildikçe kısalır, kutupta nokta olur.

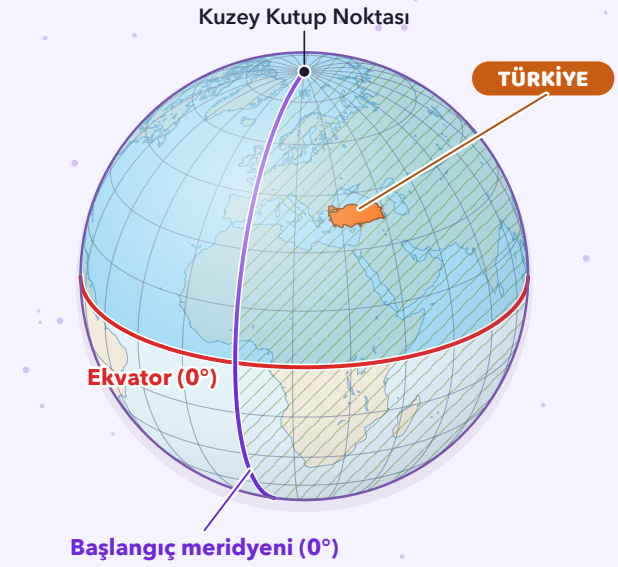
MERİDYENLER

Kutup noktalarını birleştiren yarım dairelerdir. Doğuda 180, batıda 180 tanedir.

Türkiye Hangi Yarım Kürede?

Uzaydan bakınca Dünya

Kuzey yarım küre | Doğu yarım küre

Türkiye hem kuzey hem doğu yarım kürededir.

Mutlak konum

Bir yerin **Ekvator'a ve başlangıç meridyenine göre** konumudur. Paralel ve meridyen değerleriyle (koordinatlarla) gösterilir; değişmez.

Türkiye'nin mutlak konumu

Paraleller	Meridyenler
36° - 42° kuzey	26° - 45° doğu
Kuzey yarım küre	Doğu yarım küre

Unutma

Ekvator Dünya'yı **kuzey ve güney**, başlangıç meridyeni **doğu ve batı** yarım küreye ayırır. Türkiye hem **kuzey** hem **doğu** yarım kürededir.

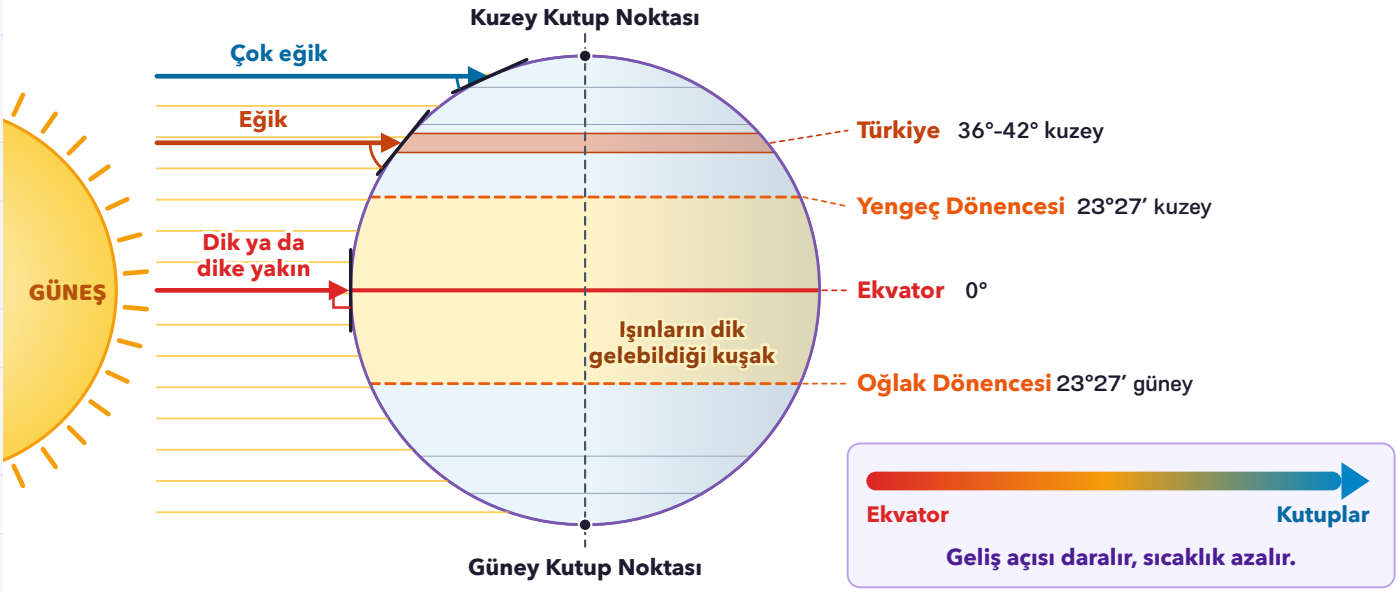
@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

2.1 Güneş Işınlarının Geliş Açısı

Konum Özellikleri • Resimli tekrar

Güneş Işınlarının Geliş Açısı

Ekvator'dan kutuplara gidildikçe geliş açısı daralır, sıcaklık azalır.

Türkiye'ye hiç dik gelmez

Türkiye, Yengeç Dönencesi'nin kuzeyindedir. Bu yüzden güneş ışınları ülkemize hiçbir zaman **dik gelmez, hep eğik gelir.**

Güneyden kuzeye sıcaklık azalır

Ülkemizin güneyi kuzeyinden sıcaktır.

Öğle vakti gölge kuzeye düşer

Türkiye'nin mutlak konumunun sonuçları

Sonuç	Nedeni
Dört mevsim yaşanır.	Türkiye **orta kuşaktadır** (36° - 42° kuzey).
Güneyi kuzeyinden sıcaktır.	Kuzeye gidildikçe güneş ışınlarının geliş açısı **daralır**.
Güneş ışınları hiç dik gelmez.	Türkiye Yengeç Dönencesi'nin **kuzeyindedir**.
Öğle gölgesi kuzeye düşer.	Öğle vakti Güneş **güneyde** görünür.
Kuzeyden esen rüzgârlar genellikle soğutur.	Sıcaklık kutuplara doğru azalır; güneyden esen rüzgârlar ısıtır.
Kuzey-güney mesafesi yaklaşık 666 km'dir.	Paraleller arası 6° × 111 km.

LGS'de çıkabilir

Geliş açısı **büyüdükçe** sıcaklık artar. Ülkemizde güneye bakan yamaçlar ve odalar daha **sıcak**, kuzeye bakanlar daha **serindir**.

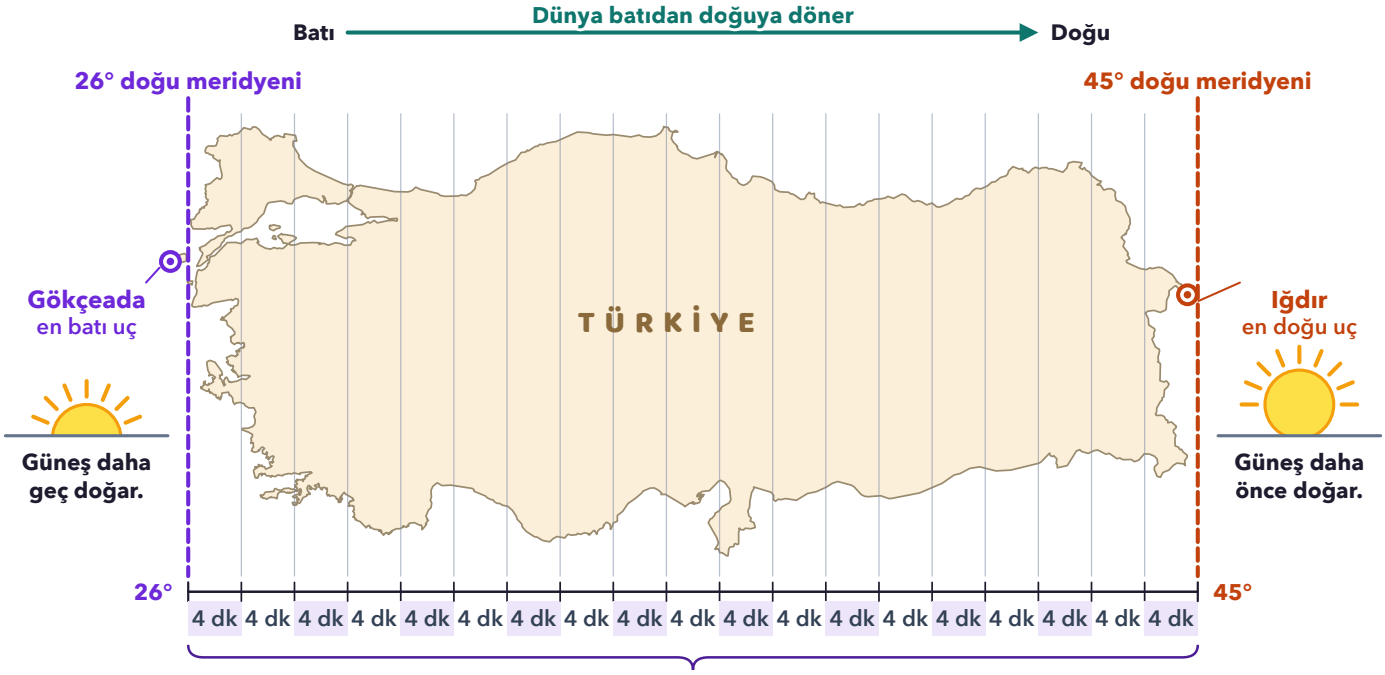
@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

2.1 Yerel Saat Farkı

Konum Özellikleri • Resimli tekrar

Doğu ile Batı Arasındaki Yerel Saat Farkı

Türkiye 26° ile 45° doğu meridyenleri arasındadır.

Meridyen farkı
45° – 26° = 19°

→

Saat farkı
19 × 4 dakika = 76 dakika

→

Sonuç
76 dakika = 1 saat 16 dakika

Ardışık iki meridyen arasında 4 dakika yerel saat farkı vardır. Doğudaki yerin yerel saati ileridir.

Meridyenler ve saat

- Dünya **batıdan doğuya** döner; Güneş önce doğudaki yerlerde doğar.
- Ardışık iki meridyen arasında **4 dakika** yerel saat farkı vardır.
- **Aynı meridyen** üzerindeki yerlerde yerel saat aynıdır.
- Doğudaki yerin yerel saati **ileri**, batıdaki yerin yerel saati **geridir**.

Örnek hesap

Kars yaklaşık **43°**, İzmir yaklaşık **27°** doğu meridyenindedir.

- Meridyen farkı: 43 - 27 = **16**
- Saat farkı: 16 × 4 = **64 dakika**
- Kars'ta yerel saat 12.00 iken İzmir'de **10.56**'dır.

Unutma

Türkiye'nin en doğusu (45°) ile en batısı (26°) arasında **19 meridyen**, yani **19 × 4 = 76 dakika** (1 saat 16 dakika) yerel saat farkı vardır.

2.1 Türkiye'nin Göreceli Konumu ve Komşuları

Konum Özellikleri • Resimli tekrar

Türkiye | Kara sınırı komşusu (8 ülke) | KKTC | Boğaz | Denizle çevrili taraf

Ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrilidir: kuzeyde Karadeniz, batıda Ege Denizi, güneyde Akdeniz.
Marmara Denizi bir iç denizdir. İstanbul Boğazı Karadeniz'i Marmara Denizi'ne,
Çanakkale Boğazı da Marmara Denizi'ni Ege Denizi'ne bağlar.

Göreceli konumun özellikleri

Özellik	Türkiye'de durum	Kazandırdığı
Kıtalara göre	Asya, Avrupa ve Afrika'nın en çok yaklaştığı yer	Ticaret yollarının kesişimi, kültür alışverişi
Yarımadalar	Trakya ve Anadolu; boğazlardaki köprü ve tünellerle bağlanır	Kıtalar arası kara ulaşımı
Denizler	Karadeniz, Akdeniz, Ege ve Marmara (iç deniz)	Ticaret, turizm, balıkçılık
Enerji	Petrol ve doğal gaz ülkelerine yakınlık	Enerjinin Avrupa'ya taşınmasında köprü: TANAP, BTC, Türk Akım

LGS'de çıkabilir

Mutlak konum koordinatlarla ifade edilir ve değişmez. **Göreceli konum** kıtalara, denizlere, komşulara ve ticaret yollarına göre belirlenir; Türkiye'yi **jeopolitik** bakımdan önemli kılar.

ONUR AKMEŞE

TATİL GÖREVİ

6. SINIF • SOSYAL BİLGİLER

XP 2 / 6 GÖREV

OYUNCU

TOPLANAN YILDIZ

GÖREV 2 **DOĞRU MU, YANLIŞ MI?** · 1. Öğrenme Alanı ve 2.1 Ödül: +430 XP

Aşağıdaki cümleler dört konudan **karışık** seçildi. Cümle doğruysa **D**, yanlışsa **Y** kutusunu işaretle. Yanlış cümlelerin doğrusunu defterine yazarsan ekstra **+5 XP** kazanırsın!

1	6 Şubat 2023 depremlerinden sonra 93 ülkeden arama kurtarma ekibi gelmiştir.	D	Y
2	Dürüstlük, saygı ve sorumluluk gibi değerleri önce ailemizden öğreniriz.	D	Y
3	Türk töresinde "könilik" kavramı eşitlik anlamına gelir.	D	Y
4	Türkiye'de güneyden esen rüzgârlar genellikle sıcaklığı düşürür.	D	Y
5	Bir kişi aynı anda yalnızca bir grubun üyesi olabilir.	D	Y
6	Ateş karıncaları, yuvaları su altında kalınca birbirine tutunarak canlı bir sal oluşturur.	D	Y
7	6 Şubat 2023 depremlerinde görülen dayanışma, millî değerlerimizin gündelik hayattaki karşılığıdır.	D	Y
8	Türkiye, 26° ile 45° batı meridyenleri arasında yer alır.	D	Y
9	Aldığımız görevler, topluma uyumumuzu zayıflatır.	D	Y
10	Orhun Kitabeleri'nde kağan, aç ve yoksul halkı için gece uyumadığını, gündüz oturmadığını anlatır.	D	Y
11	Türkiye'nin topraklarının hiçbir bölümü güney yarım kürede değildir.	D	Y
12	2023'te Türkiye'de hem en çok göç alan hem de en çok göç veren il İstanbul'dur.	D	Y
13	"Yaratılanı hoş gördük Yaratandan ötürü." sözü Mevlâna'ya aittir.	D	Y
14	Gıda israfının çevreye bir zararı yoktur.	D	Y
15	Türkiye'nin en doğusu ile en batısı arasında 76 dakika yerel saat farkı vardır.	D	Y
16	Meslek gruplarına çocukluk döneminde gireriz.	D	Y
17	Türkiye'nin en kuzey ucu Sinop İnceburun'dur.	D	Y
18	Ailede koşulsuz sevgi anlamına gelen kavram nezakettir.	D	Y
19	İstiklal Yolu'nda silah ve cephane Samsun'dan Ankara'ya taşınmıştır.	D	Y

20	Türkiye'de ilk Kovid-19 vakası 11 Mart 2020'de görülmüştür.	D	Y
21	Türkiye'nin en batı ucu Hatay Yayladağı'dır.	D	Y
22	Ortak bir amaç, ilgi veya bağ nedeniyle bir araya gelen insanlara grup denir.	D	Y
23	Kültürel bağlar, millî değerlerin unutulmasına yol açar.	D	Y
24	Vakıf, kişilerin karşılık beklemeden topluma hizmet için kurduğu hayır kurumudur.	D	Y
25	Söyleşi yaparken kişiden izin almadan not tutmak doğru bir davranıştır.	D	Y
26	Başlangıç meridyeni, Paris yakınındaki bir kasabadan geçer.	D	Y
27	Halk oyunları, düğünlerde ve asker uğurlamalarında oynanır.	D	Y
28	Kara Veba, İpek Yolu ile Kırım üzerinden Avrupa'ya ulaşmıştır.	D	Y
29	Kavak'taki kilimlerde yıldız motifi çalışkanlığı anlatır.	D	Y
30	Arktik Okyanusu, en büyük okyanustur.	D	Y
31	Toplumsal sorunları yalnızca devlet çözebilir.	D	Y
32	Ailede roller konuşarak ve birlikte zaman geçirerek belirlenir.	D	Y
33	Türkiye, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirine en çok yaklaştığı yerdedir.	D	Y
34	6 Şubat 2023 depremleri Karadeniz kıyısındaki illerde meydana gelmiştir.	D	Y
35	Bayramların toplumsal birliğe hiçbir katkısı yoktur.	D	Y
36	Her rol kişiye yalnızca hak kazandırır, sorumluluk yüklemez.	D	Y
37	KKTC'nin başkenti Lefkoşa'dır.	D	Y
38	Takım kaptanlığı sonradan kazanılan bir roldür.	D	Y
39	Hızlı nüfus artışı ve kentleşme, toplumsal sorunları ortadan kaldırır.	D	Y
40	İnebolu halkının fedakârlığı TBMM tarafından İstiklal Madalyası ile onurlandırılmıştır.	D	Y
41	Aile, doğduğumuz andan itibaren düzenli ilişki kurduğumuz ilk gruptur.	D	Y
42	Dil, din, gelenek ve görenek manevi kültür ögelerindendir.	D	Y

43	18 Aralık, Dünya Gıda Günü'dür.	D	Y
44	Mısır ve Libya, Türkiye'nin Karadeniz'deki deniz komşularıdır.	D	Y
45	Hızlı ulaşım, salgın hastalıkların yayılmasını kolaylaştırır.	D	Y
46	Türkiye orta kuşakta yer aldığı için ülkemizde dört mevsim görülür.	D	Y
47	Millî kültür, bir millete kimlik kazandıran maddi ve manevi değerlerin bütünüdür.	D	Y
48	Torun, yeğen ve kuzen rolleri arkadaş grubunda edinilir.	D	Y
49	Toplumsal sorunlar, insanların yaşam kalitesini düşürür.	D	Y
50	Ermenistan, Türkiye'nin deniz komşularındandır.	D	Y
51	Bir rol ömür boyu sürüyorsa sorumlulukları da hiç değişmez.	D	Y
52	Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı millî günlerimizdendir.	D	Y
53	Yeni bir gruba girdikçe yeni roller ediniriz.	D	Y
54	Sultan I. Ahmed'in vakfı, sofrada artan yemeği kuşlara ve yabani hayvanlara vererek israfı önlemeyi amaçlamıştır.	D	Y
55	İran, Irak ve Suriye, Türkiye'nin kara komşularındandır.	D	Y
56	Ninniler ve atasözleri maddi kültür ögeleridir.	D	Y
57	Bir ülkenin kirlettiği su ve hava başka ülkeleri de etkileyebilir.	D	Y
58	Atatürk'e göre Türk dili, Türk milletinin kalbi ve zihnidir.	D	Y
59	Zaman içinde rollerimizin değişmesi doğal değildir.	D	Y
60	Türkiye'ye güneş ışınları yılın hiçbir döneminde dik gelmez.	D	Y
61	Oy kullanmak çocukluk döneminin haklarındandır.	D	Y
62	Hijyen eksikliği, salgın hastalıkların yayılmasını engeller.	D	Y
63	Mutlak konum, bir yerin kıtalara, okyanuslara ve komşularına göre konumudur.	D	Y
64	Zimem defteri geleneğinde varlıklı kişiler, tanımadıkları kişilerin veresiye borçlarını öderdi.	D	Y
65	İspanyol Gribi 1957 yılında görülmüştür.	D	Y

66	Yüz ölçümü en büyük kıta Afrika'dır.	D	Y
67	Bir öğrenci aynı gün içinde evlat, öğrenci ve takım oyuncusu rollerini üstlenebilir.	D	Y
68	Nevruz, kışın gelişini kutlayan bir bayramdır.	D	Y
69	Müzakere, farklı görüşlerin saygıyla tartışılıp ortak bir çözüm aranmasıdır.	D	Y
70	Yüz ölçümü en küçük kıta Okyanusya'dır.	D	Y
71	Evlat olmak, kişinin kendi isteğiyle seçtiği bir roldür.	D	Y
72	Gelenek, kuşaktan kuşağa aktarılan ve yaptırım gücü olan alışkanlık, töre ve davranışlardır.	D	Y
73	Sivil toplum kuruluşlarında üstlenilen rollerden biri gönüllülüktür.	D	Y
74	Ergenekon Destanı, asıl yurdu unutmamayı anlatarak vatan sevgisini işler.	D	Y
75	Avrupa, Asya'nın doğusunda yer alır.	D	Y
76	Hava kirliliğinin insan sağlığına bir etkisi yoktur.	D	Y
77	Dünya'nın en derin noktası olan Mariana Çukuru Atlas Okyanusu'ndadır.	D	Y
78	Meslek grubu, yetişkinlikte geçimimizi sağlayan ve sosyal statümüzü belirleyen gruptur.	D	Y
79	Kutadgu Bilig'e göre yönetici kanunu doğru yürütmeli ve halkı korumalıdır.	D	Y
80	İhtiyaç listesiyle alışveriş yapmak, gıda israfını artırır.	D	Y
81	Türkiye'nin kuzey ve güney uçları arasındaki kuş uçuşu mesafe yaklaşık 666 km'dir.	D	Y
82	Çatışma çözerken karşımızdakinin sözünü kesmek doğru bir davranıştır.	D	Y
83	Halı, kilim, çini ve ebru manevi kültür ögelerindendir.	D	Y
84	Kardeş rolü, paylaşmayı ve dayanışmayı öğrenmemize katkı sağlar.	D	Y
85	Atlas Okyanusu, Avrupa ve Afrika'nın batısında, Amerika'nın doğusundadır.	D	Y
86	Kovid-19 salgınında okullarda uzaktan eğitime hiç geçilmemiştir.	D	Y

Puanını hesapla: Her doğru cevap **+5 XP**. Doğru sayım: _____ Toplam XP: _____

@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

ONUR AKMEŞE

TATİL GÖREVİ

6. SINIF • SOSYAL BİLGİLER

XP 3 / 6 GÖREV

OYUNCU

TOPLANAN YILDIZ

GÖREV 3 **BOŞLUK DOLDURMA** · 1. Öğrenme Alanı ve 2.1 Ödül: +320 XP

Kelime havuzundaki ifadeleri uygun boşluklara yaz. **Dikkat:** Havuzda iki ifade fazladır, onlar hiçbir boşluğa uymaz!

Kelime havuzu

vakıf | Sinop | kültür | HES | Mevlâna | rol | jeopolitik | İnebolu | dört | müzakere | Büyük | grup | 36° ile 42° | Yunus Emre | sorumluluk | Atlas | Nevruz | meslek

1. Ortak bir amaç, ilgi veya bağ nedeniyle bir araya gelen insanlara _____ denir.
2. Türkiye, _____ kuzey paralelleri arasında yer alır.
3. Bir millete kimlik kazandıran, tarih boyunca oluşmuş maddi ve manevi değerlerin bütününe millî _____ denir.
4. Kişilerin hiçbir karşılık beklemeden, kendi imkânlarıyla topluma hizmet için kurduğu hayır kurumuna _____ denir.
5. Kişinin bir grupta üstlendiği göreve _____ denir.
6. Mutlak konumu nedeniyle orta kuşakta yer alan ülkemizde _____ mevsim belirgin olarak yaşanır.
7. Millî Mücadele'de silah ve cephane, _____ Limanı'ndan Ankara'ya kağnılarla taşınmıştır.
8. Kovid-19 salgınında uzaktan eğitim, seyahat kısıtlaması ve _____ kodu gibi önlemler alınmıştır.
9. Farklı görüşlerin saygıyla tartışılıp herkesin kabul edebileceği ortak bir çözüm aranmasına _____ denir.
10. Türkiye'nin en kuzey ucu _____ İnceburun'dur.
11. Her rol kişiye hak kazandırır, _____ yükler.
12. "Yaratılanı hoş gördük Yaratandan ötürü." diyen _____ herkese aynı gözle bakar.
13. Yetişkinlikte geçimimizi sağlayan, sosyal statümüzü belirleyen ve kendine özgü kuralları olan gruba _____ grubu denir.
14. Bir ülkenin fiziksel ve beşerî özellikleri ile konumunun dış siyasetine etkisine _____ konum denir.
15. Türk dünyasını ortak bir sevinçte buluşturan ve baharın gelişini kutlayan bayrama _____ denir.
16. Dünya'nın en derin noktası olan Mariana Çukuru _____ Okyanus'tadır.

@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

Kelime havuzundaki ifadeleri uygun boşluklara yaz. **Dikkat:** Havuzda iki ifade fazladır, onlar hiçbir boşluğa uymaz!

Kelime havuzu

motif | göreceli | akraba | 76 | Gıda | nezaket | dil | Kara Veba | KKTC | gelenek | aile | Greenwich | duyarlılık | mutlak | zimem | Göçmenler | Okyanusya | şefkat

17 Doğduğumuz andan itibaren düzenli ilişki kurduğumuz ve ilk sosyal deneyimlerimizi yaşadığımız grup _____ olarak bilinir.

18 Atatürk'ün Türk milletinin kalbi ve zihni olarak nitelendirdiği kültürel bağımız _____ olarak bilinir.

19 1300'lerde Türkistan'da çıkan ve dünyada yaklaşık 75 milyon can kaybına yol açan salgına _____ denir.

20 Dünya'yı doğu ve batı yarım küreye ayıran başlangıç meridyeni, Londra yakınındaki _____ kasabasından geçer.

21 Ailede koşulsuz sevgi anlamına gelen, sevgiden de büyük olan kavrama _____ denir.

22 Osmanlı'da varlıklı kişilerin ramazanda bakkala gidip tanımadıkları kişilerin veresiye borcunu ödediği geleneğe _____ defteri denir.

23 Her yıl 16 Ekim, Dünya _____ Günü olarak anılır.

24 Bir yerin kıtalara, okyanuslara, boğazlara ve komşularına göre konumuna _____ konum denir.

25 Annemiz ve babamız üzerinden bağlı olduğumuz, torun, yeğen, kuzen gibi rolleri edindiğimiz gruba _____ grubu denir.

26 Kilimlerde mesaj ileten ve sözsüz bir dil gibi olan süslemelere _____ denir.

27 Türkiye'nin en doğusu ile en batısı arasında yaklaşık _____ dakika yerel saat farkı vardır.

28 18 Aralık, Uluslararası _____ Günü'dür.

29 Bir toplumda kuşaktan kuşağa aktarılan, yaptırım gücü olan alışkanlık, töre ve davranışlara _____ denir.

30 Büyük Okyanus'un batısında, Hint Okyanusu'nun doğusunda yer alan ve yüz ölçümü en küçük olan kıta _____ kıtasıdır.

31 Çevrende olanı fark edip önemsemeye _____ denir.

32 Kıbrıs Adası'nın kuzeyinde yer alan, resmî dili Türkçe olan kardeş devletimizin kısaltması _____ olarak yazılır.

@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

GÖREV 4 **EŞLEŞTİRME** · 1. Öğrenme Alanı ve 2.1 Ödül: +410 XP

Soldaki ifadelerin yanındaki kutuya, sağdaki uygun açıklamanın **harfini** yaz. Her açıklama kendi kutusu içinde yalnızca bir kez kullanılır.

Kavramlar ve tanımları

1.	Grup		A) Karşılık beklemeden topluma hizmet için kurulan hayır kurumu
2.	Rol		B) Bir millete kimlik kazandıran maddi ve manevi değerlerin bütünü
3.	Millî kültür		C) Görevini zamanında ve eksiksiz yapmak
4.	Görenek		D) Ortak bir amaç, ilgi veya bağ nedeniyle bir araya gelen insanlar
5.	Toplumsal sorun		E) Bir şeyi eskiden görüldüğü biçimde yapma alışkanlığı, âdet
6.	Vakıf		F) Farklı görüşlerin saygıyla tartışılıp ortak çözüm aranması
7.	Müzakere		G) Kişinin bir grupta üstlendiği görev
8.	Sorumluluk		H) Toplumun huzurunu tehdit eden, yaşam kalitesini düşüren problemler

Gruplar ve bu gruplardaki roller

1.	Aile		A) Solist, saz ustası, takım kaptanı
2.	Akraba grubu		B) Öğretmen, doktor, çiftçi
3.	Okul ve sınıf		C) Çocuk, kardeş
4.	Müzik ve spor		D) Gönüllü
5.	Sivil toplum		E) Torun, yeğen, kuzen
6.	Meslek		F) Öğrenci, nöbetçi, sınıf başkanı

Kültürel bağlarımız: eserler ve kişiler

1.	Orhun Kitabeleri		A) "Gene gel, ne olursan ol."
2.	Kutadgu Bilig		B) Asıl yurdu unutmamayı anlatan destan
3.	Ergenekon Destanı		C) Evliya Çelebi'ye göre 16. yüzyıldan beri oynanan oyun
4.	Yunus Emre		D) Yöneticinin kanunu doğru yürütmesi gerektiğini anlatan eser
5.	Mevlâna		E) Kağanın aç ve yoksul halkı için gece uyumadığını anlatan yazıt
6.	Karagöz		F) "Yaratılanı hoş gördük Yaratandan ötürü."

Önemli günler ve olaylar

1.	19 Mayıs		A) Dünya Gıda Günü
2.	15 Temmuz		B) Kahramanmaraş merkezli depremler
3.	16 Ekim		C) İspanyol Gribi salgını
4.	18 Aralık		D) Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı
5.	1918-1919		E) Türkiye'de ilk Kovid-19 vakasının görülmesi
6.	11 Mart 2020		F) Demokrasi ve Millî Birlik Günü
7.	6 Şubat 2023		G) Uluslararası Göçmenler Günü

Türkiye'nin mutlak konumu

1.	36° - 42° kuzey		A) Türkiye'nin en güney ucu
2.	26° - 45° doğu		B) Doğu ve batı uçları arasındaki yerel saat farkı
3.	666 km		C) Türkiye'nin arasında yer aldığı paraleller
4.	76 dakika		D) Türkiye'nin en batı ucu
5.	Sinop İnceburun		E) Türkiye'nin arasında yer aldığı meridyenler
6.	Gökçeada İnceburun		F) Türkiye'nin en kuzey ucu
7.	Hatay Yayladağı		G) Kuzey ve güney uçları arasındaki kuş uçuşu mesafe

Kıtalar, okyanuslar ve komşular

1.	Asya		A) Mariana Çukuru'nun bulunduğu en büyük okyanus
2.	Okyanusya		B) Başkenti Lefkoşa olan, Türkçe konuşulan deniz komşumuz
3.	Antarktika		C) Yüz ölçümü en büyük kıta
4.	Büyük Okyanus		D) Avrupa ve Afrika'nın batısında, Amerika'nın doğusundaki okyanus
5.	Arktik Okyanusu		E) Yüz ölçümü en küçük kıta
6.	Atlas Okyanusu		F) Buzullarla kaplı, Güney Okyanusu'nun çevrelediği kıta
7.	KKTC		G) Asya, Avrupa ve Kuzey Amerika'nın kuzeyindeki en küçük okyanus

@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

ONUR AKMEŞE

TATİL GÖREVİ

6. SINIF • SOSYAL BİLGİLER

XP 5 / 6 GÖREV

OYUNCU

TOPLANAN YILDIZ

GÖREV 5 **BAĞLAM TEMELLİ AÇIK UÇLU SORULAR** · 1. Öğrenme Alanı ve 2.1 Ödül: +240 XP

Önce bağlamı incele. Cevabını **bağlamdaki bilgilere ve konu bilgine** dayandırarak kesikli satırlara yaz. Her alt soru **+10 XP**!

1. Bağlam: Kariyer gününün konukları

1.1 Gruplar ve Roller +20 XP

Okulun kariyer gününe gelen üç konuk, kendilerini tanıtan birer kart hazırladı.

Ayten Hanım Hemşire
Hastanede acil serviste çalışıyorum. İki çocuk annesiyim. Hafta sonları Türk Kızılay'da gönüllü olarak görev alıyorum.

Barış Bey Millî okçu
Okçuluğa on iki yaşında okulumuzun spor kulübünde başladım. Bugün millî takımdayım, üniversitede de öğretmenlik okuyorum.

Nazlı Hanım Ziraat mühendisi
Çiftçilere verimli tarım konusunda yol gösteriyorum. Bir TÜBİTAK projesinde araştırmacıyım. Dedemin bahçesine de yardıma gidiyorum.

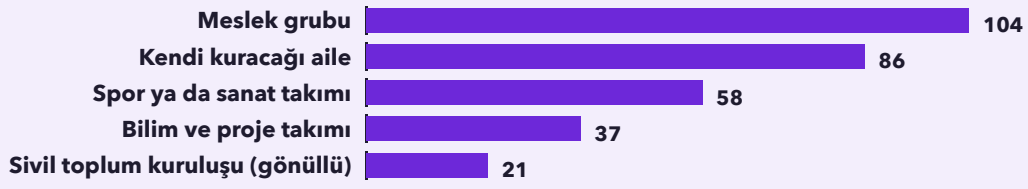
a Neden-sonuç **Barış Bey'in okul kulübündeki rolü bugünkü rollerini nasıl etkilemiş olabilir?**

b İlişkilendirme **Konuklardan birinin mesleğini gelecekte seçtiğinizi düşününüz. Bu meslekle dâhil olacağınız grubu, oradaki rolünüzü ve bu rolün size yükleyeceği bir sorumluluğu yazınız.**

2. Bağlam: Gelecekte hangi gruplarda olacağız?

1.1 Gruplar ve Roller +20 XP

Bir ortaokulda 120 altıncı sınıf öğrencisine "Gelecekte hangi gruplarda yer almak istersin?" diye soruldu. Öğrenciler birden fazla seçenek işaretleyebildi. Grafikte her grubu seçen öğrenci sayısı verilmiştir.

a Hata bulma **Grafiği inceleyen Eymen, "Meslek grubuna giren biri aile grubundaki rollerini bırakır." dedi. Eymen'in düşüncesindeki yanlışı açıklayınız.**

b Çözüm önerme **Grafikte en az seçilen gruba ilgiyi artırmak için bir öneri yazınız, gerekçesini belirtiniz.**

3. Bağlam: Dünden bugüne gizli yardım

1.2 Kültürel Bağlarımız +30 XP

Aşağıda geçmişte ve günümüzde yaşatılan iki yardımlaşma geleneği anlatılmıştır.

Zimem defteri (Osmanlı Devleti'nde)	Askıda ekmek (Günümüzde)
Ramazan ayında bazı varlıklı kişiler, tanımadıkları mahallelerdeki bakkallara giderdi. Veresiye defterindeki borçların bir bölümünü öder, kimin borcunu ödediklerini sormazlardı. Kendi adlarını da söylemezlerdi. Böylece borçlu kimse mahcup olmazdı.	Bazı fırınlarda müşteriler kendi ekmeklerini alırken bir ekmeğin parasını fazladan öder. Fırıncı bu ekmekleri askıya ayırır. Ekmek almaya gücü yetmeyen biri, kimseye açıklama yapmadan askıdaki ekmeği alabilir. Parayı kimin ödediğini kimse bilmez.

a Karşılaştırma **İki uygulamanın bir benzer ve bir farklı yönünü yazınız.**

b Çıkarım **İki uygulamada da yardım edenin adı bilinmiyor, yardım alan da kimseye açıklama yapmak zorunda kalmıyor. Bu durum hangi millî değerlerle ilişkilendirilebilir? Gerekçesiyle yazınız.**

c Neden-sonuç **Bu tür uygulamaların yaşatılmasının toplumsal birliğe etkisini açıklayınız.**

4. Bağlam: Bahar Kültür Şenliği

1.2 Kültürel Bağlarımız +20 XP

İlçede düzenlenen Bahar Kültür Şenliği'nin programı ve ziyaretçi defterine yazılan iki not aşağıdadır.

Saat	Etkinlik
10.00	Ebru ve kilim dokuma atölyesi
11.30	Dede Korkut Hikâyeleri'nden anlatılar
13.00	"Millî Mücadele'de Kahramanlarımız" fotoğraf sergisi
14.30	Karagöz ve Hacivat gösterisi
16.00	Nevruz kutlaması ve halk oyunları gösterisi

Şehre yeni taşınan bir anne: Buraya geçen ay geldik. Komşularımızla ilk kez şenlikte tanıştık; halk oyunlarında hep birlikte halaya durduk.

Yetmiş yaşında bir dede: Torunum Karagöz'ü ilk kez izledi. Benim çocukken güldüğüm sözlere o da kahkahalarla güldü.

a Sınıflandırma **Programdaki etkinliklerden üçünü ilgili olduğu kültürel bağla (dil, din, tarih, sanat, gelenek) eşleştiriniz.**

b Çıkarım **Ziyaretçi notlarına dayanarak şenliğin toplumsal birliğe iki farklı katkısını açıklayınız.**

5. Bağlam: Büyüklerimizin sözleri

1.2 Kültürel Bağlarımız +20 XP

6-A sınıfı "Büyüklerimizin Sözleri" projesi için ailelerinden atasözleri derledi. Seçilen dört atasözü şunlardır:

1. *Komşu komşunun külüne muhtaçtır.*
2. *Bir elin nesi var, iki elin sesi var.*
3. *Ev alma, komşu al.*
4. *Bin bilsen de bir bilene danış.*

Proje sunumunda Deniz şöyle dedi:
Deniz: Atasözleri eski zamanlarda yaşayan insanlar içindi. Bugün hayatımızda bir işe yaramaz.

a Neden-sonuç **Dilin atasözlerini kuşaktan kuşağa aktarmasının toplumsal birliğe etkisini açıklayınız.**

b Değerlendirme **Deniz'in görüşünü, atasözlerinden birini bugünkü hayattan bir örnekle ilişkilendirerek değerlendiriniz.**

6. Bağlam: Su kesintilerinin nedenleri

1.3 Toplumsal Sorunlar +30 XP

Bir ilçede yaz aylarında sık sık su kesintisi yaşanıyor. Okulun çevre kulübü, belediyeden aldığı bilgilerle sorunun nedenlerini balık kılçığı şemasına yerleştirdi.

a Sınıflandırma **Şemadaki nedenleri doğal ve insan kaynaklı olarak sınıflandırınız.**

b Çözüm önerme **Şemadaki nedenlerden biri için uygulanabilir bir çözüm önerisi yazınız. Önerinizin sorunu nasıl azaltacağını açıklayınız.**

c Neden-sonuç **Su kesintileri uzun süre devam ederse ilçede hangi toplumsal sorunlar ortaya çıkabilir? İki örnek veriniz.**

7. Bağlam: İki salgın, iki dönem

1.3 Toplumsal Sorunlar +20 XP

Aşağıdaki tabloda tarihteki iki salgın hastalık karşılaştırılmıştır.

	Kara Veba (1300'ler)	Kovid-19 (2019 sonrası)
Yayılma	Türkistan'da başladı. Kervanlar ve gemilerle İpek Yolu üzerinden Kırım'a, oradan Avrupa'ya ulaştı. Bu yolculuk yıllar sürdü.	Uçak, gemi ve kara taşıtlarıyla yolculuk eden insanlarla taşındı. Birkaç ay içinde dünyanın hemen her yerine ulaştı.
Alınan önlemler	Hastalığın nedeni bilinmiyordu. Bazı liman şehirleri gelen gemileri limana almadan bir süre bekletti.	Aşı geliştirildi. Maske, mesafe, uzaktan eğitim, seyahat kısıtlaması ve HES kodu uygulamaları yapıldı.

a Karşılaştırma **İki salgının yayılma hızı arasındaki farkı, tablodaki ulaşım bilgilerine dayanarak açıklayınız.**

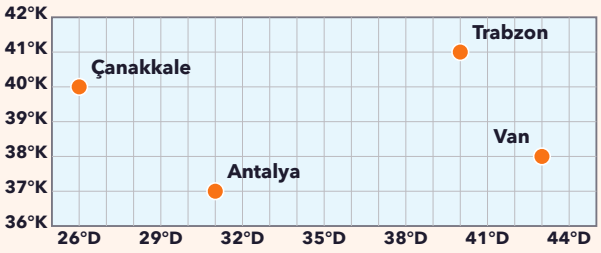
b Değerlendirme **Bir öğrenci, "Salgınla mücadele yalnızca devletin görevidir." demiştir. Tablodaki önlemlerden örnek vererek bu görüşü değerlendiriniz.**

8. Bağlam: Dört ilin koordinatları

2.1 Konum Özellikleri +30 XP

Coğrafya kulübü, dört ilimizin merkezlerinin yaklaşık koordinatlarını tabloya yazdı ve koordinat ağında gösterdi.

İl	Paralel	Meridyen
Çanakkale	40° kuzey	26° doğu
Antalya	37° kuzey	31° doğu
Trabzon	41° kuzey	40° doğu
Van	38° kuzey	43° doğu

a Problem çözme **Trabzon'da yerel saat 12.00 iken Antalya'da yerel saat yaklaşık kaçtır? İşlemle gösteriniz.**

b Neden-sonuç **Antalya ile Trabzon'u Ekvator'a uzaklıkları bakımından karşılaştırınız. Bu farkın iki ilin sıcaklığına olası etkisini açıklayınız.**

c Hata bulma **Kulüp üyesi Ece, "Tablodaki illerin hepsi kuzey ve batı yarım küredir." dedi. Ece'nin yanlışını tablodaki verilerle açıklayınız.**

9. Bağlam: Türkiye tanıtım broşürü

2.1 Konum Özellikleri +20 XP

Bir turizm fuarında dağıtılan Türkiye tanıtım broşüründe şu bilgiler yer alıyor:
I. Türkiye, 36° ve 42° kuzey paralelleri arasında, orta kuşakta yer alır.
II. Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirine en çok yaklaştığı yerdedir.
III. Karadeniz, Akdeniz ve Ege Denizi'ne kıyısı vardır; Marmara Denizi bir iç denizdir.
IV. Ülkenin doğusu ile batısı arasında yaklaşık 76 dakika yerel saat farkı vardır.

a Sınıflandırma **Bilgileri mutlak ve göreceli konum olarak sınıflandırınız. Ölçütünüzü yazınız.**

b Örnekleme **Broşüre, Türkiye'nin göreceli konumunu anlatan ve listede olmayan yeni bir bilgi ekleyiniz.**

10. Bağlam: Hangi kıtayım?

2.1 Konum Özellikleri +30 XP

Sınıfta "Hangi kıtayım?" oyunu oynanıyor. Öğrenciler dünya haritasına bakarak aşağıdaki ipucu kartlarını yazdı.

A **Merve'nin kartı**
Kuzeyimde Avrupa var. Doğumda Hint Okyanusu, batımda Atlas Okyanusu uzanır. Ekvator, topraklarımın ortasına yakın bir yerden geçer.

B **Yusuf'un kartı**
Doğumda Atlas Okyanusu, batımda Büyük Okyanus var. Topraklarımın büyük bölümü Ekvator'un güneyindedir.

C **Kaan'ın kartı**
Ben Avrupa'yım. Asya'nın doğusunda, Afrika'nın güneyinde yer alırım.

a Çıkarım **A ve B kartlarındaki kıtaları yazınız. B kartında kıtayı Kuzey Amerika'dan ayıran ipucu nedir?**

b Hata bulma **Kaan'ın kartındaki iki yanlışı bulup doğrusunu yazınız.**

c Örnekleme **Haritadan yararlanarak Hint Okyanusu için en az üç yön ipucu içeren bir kart yazınız.**

ONUR AKMEŞE

TATİL GÖREVİ

6. SINIF • SOSYAL BİLGİLER

XP 6 / 6 GÖREV

OYUNCU

TOPLANAN YILDIZ

BOSS **TESTLER** · 1. Öğrenme Alanı ve 2.1 Ödül: +600 XP

Boss bölümü! Üç testte bütün konulardan karışık **30 soru** var. Her testi süre tutarak çöz, sonra cevap anahtarından kontrol et. Her doğru cevap **+20 XP**.

1. TEST 10 soru • Süre: 15 dakika • Her doğru **+20 XP**

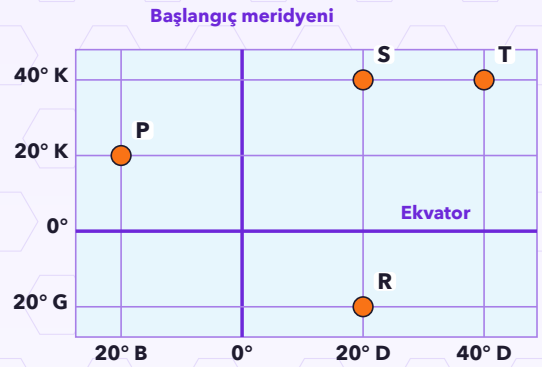
Doğru: _____ **Yanlış:** _____ **Boş:** _____

1 Samsun'un Kavak ilçesinde açılan bir kilim kursunda dokunan kilimlerde her motifin bir anlamı vardır: İnsan motifi çalışkanlığı, kuş motifi sevgiyi, yıldız motifi ise üretkenliği anlatır. Anadolu'da kilim dokuyanlar, söze dökmedikleri dileklerini çoğu zaman bu tür motiflerle ifade etmiştir. Motiflerin anlamları ninelerden torunlara öğretilerek yüzyıllardır yaşatılmaktadır. Birbirinden çok uzak köylerde dokunan kilimlerde bile aynı motiflere rastlanabilir. Bu yüzden bir kilime bakan kişi, onu dokuyanı hiç tanımasa da kilimin anlattığı dileği anlayabilir.

Bu metinde sanatın toplumsal birliğe katkısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) El sanatlarının insanlara geçim kaynağı sağlaması
B) Ortak bir anlatımla insanlar arasında bağ kurması
C) Her yörenin kendine özgü motifler geliştirmesi
D) Motif anlamlarının her kuşakta yeniden belirlenmesi

2 Sosyal bilgiler kulübü, okul bahçesine çizdiği koordinat ağında "Bayrak avı" oyunu oynamaktadır. Ağdaki yatay çizgiler paralelleri, dikey çizgiler meridyenleri göstermektedir. Öğretmen ağa P, R, S ve T bayraklarını yerleştirmiştir.

Öğretmen, bayraklardan birini şu ipuçlarıyla tarif etmiştir:

1. ipucu: Bayrağın bulunduğu yerde yerel saat, başlangıç meridyenindeki yerel saatten ileridir.
2. ipucu: Bu bayrakla aynı meridyen üzerinde, Ekvator'un öbür tarafında başka bir bayrak vardır.
3. ipucu: Bu bayrak, Ekvator'a o bayraktan daha uzaktır.

Buna göre öğretmenin tarif ettiği bayrak hangisidir?

A) P B) R C) S D) T

3 Zeynep, sosyal bilgiler ödevi için babaannesiyle söyleşi yapmış ve öğrendiklerini aşağıdaki tabloya yazmıştır.

Dönem	Gruplar	Roller
Çocukluk	Aile, köy okulu	Evlat, kardeş, öğrenci
Gençlik	Aile, lise, voleybol takımı	Evlat, öğrenci, takım kaptanı
Yetişkinlik	Aile, hastane, mahalle derneği	Anne, evlat, hemşire, dernek üyesi
Bugün	Aile, yardımlaşma derneği	Nine, evlat, emekli, gönüllü

Babaannesi söyleşinin sonunda şunu eklemiştir: "Çocukken annemin ev işlerine yardım ederdim. Şimdi ise yaşlanan anneme ben bakıyorum."

Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Kişinin içinde yer aldığı gruplar hayatı boyunca değişebilir.
B) Bazı roller, kişi yeni bir gruba katıldığında kazanılır.
C) Aile, kişinin hayat boyu içinde bulunabileceği bir gruptur.
D) Doğuştan kazanılan rollerin sorumlulukları yıllar içinde değişmez.

4 Vakıf; kişilerin hiçbir karşılık beklemeden, kendi mal varlıklarını topluma hizmet için ayırarak kurdukları hayır kurumudur. Osmanlı döneminde kurulan bazı vakıflar şunlardır:

Hattab bin Mehmed'in vakfı	Cüzzam gibi bulaşıcı hastalıklara yakalananların tedavi masrafını, yoksulların cenaze giderlerini karşılamıştır.
Sultan I. Ahmed'in vakfı	Sofralarda artan yemekleri çöpe atmadan toplatıp kuşlara ve yabani hayvanlara verdirmiştir.
İskenderzade Şemsüddin Hacı'nın vakfı	Deprem ve yangınlardan sonra zarar gören mescit, mektep gibi yapıları onartmıştır.

Bu bilgilere göre vakıflarla ilgili;
I. Toplumun karşılaştığı farklı sorunların çözümüne katkı sağlamıştır.
II. Giderleri, devletin halktan topladığı vergilerle karşılanmıştır.
III. Kuruluşlarında, bireylerin topluma karşı sorumluluk duygusu etkili olmuştur.
IV. Sorunların ortaya çıkmasını önlemek için halkı bilgilendirmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve III **B)** II ve III
C) I, II ve IV **D)** I, III ve IV

5 **1. haber:** Hazar Denizi kıyısındaki Bakü'den başlayan bir ham petrol boru hattı, Türkiye topraklarını geçerek Akdeniz kıyısındaki Ceyhan'a ulaşmaktadır. Petrol buradan tankerlerle dünya pazarlarına taşınmaktadır. Uzmanlar, ülkemizin enerji kaynakları zengin ülkeler ile bu kaynakları kullanan ülkeler arasında bir köprü olduğunu vurgulamaktadır.

2. haber: Iğdır'da yaşayan Yusuf, bir yaz sabahı güneşin doğuşunu izledikten sonra Gökçeada'daki kuzenine mesaj atmıştır. Kuzeni, adada güneşin bir saatten fazla süre sonra doğduğunu söylemiştir.

Haberlerde anlatılan durumlar, sırasıyla Türkiye'nin hangi konum türüyle ilişkilendirilebilir?

A) Mutlak – Mutlak **B)** Mutlak – Göreceli
C) Göreceli – Mutlak **D)** Göreceli – Göreceli

6 Öğretmen, bir kavramı benzetme (metafor) yoluyla anlatmanın o kavramı daha iyi kavramamızı sağladığını söylemiş ve tahtaya şu örneği yazmıştır:

"Millî değerler pusula gibidir, çünkü zor zamanlarda bile doğru yönü gösterir."

Bu örnekte millî değerlerin, bir milletin zor zamanlarda yolunu kaybetmesini önlediği anlatılmaktadır. Öğretmen ardından öğrencilerinden, millî değerlerin toplumsal birliğe etkisini anlatan benzetmeler yazmalarını istemiştir. Yalnızca bu etkiyi doğru yansıtan benzetmelerin sınıf panosuna asılacağını da belirtmiştir.

Buna göre aşağıdaki öğrencilerden hangisinin yazdığı benzetme panoya asılamaz?

A) **Defne:** "Millî değerler mevsimler gibidir, çünkü her kuşakta bambaşka bir hâl alır."
B) **Ece:** "Millî değerler harç gibidir, çünkü tuğlaları birbirine bağlayıp duvarı sağlam tutar."
C) **Kerem:** "Millî değerler kök gibidir, çünkü dalları tek gövdede toplayıp ağacı ayakta tutar."
D) **Ömer:** "Millî değerler köprü gibidir, çünkü geçmişten bugüne kuşakları birbirine bağlar."

8 Göreceli konum, bir yerin başka yerlere göre konumudur. Kıtaların konumu da çevresindeki okyanuslara göre anlatılabilir. Bir öğrenci, bazı kıtaların okyanuslara göre konumunu gösteren aşağıdaki tabloyu hazırlamıştır.

Kıta	Batısındaki okyanus	Doğusundaki okyanus
Kuzey Amerika	Büyük Okyanus	Atlas Okyanusu
Okyanusya	Büyük Okyanus	Hint Okyanusu
Afrika	Atlas Okyanusu	Hint Okyanusu
Güney Amerika	Büyük Okyanus	Atlas Okyanusu

Öğretmeni, tablonun yalnızca bir satırında batıdaki ve doğudaki okyanusların yer değiştirdiğini söylemiştir.

Buna göre tabloda hangi kıtaya ait bilgiler yanlış yazılmıştır?

A) Kuzey Amerika
B) Okyanusya
C) Afrika
D) Güney Amerika

7 Roller, kazanılma biçimine göre ikiye ayrılabilir. Bazı roller, kişinin doğumuyla birlikte kendiliğinden ortaya çıkar ve kişi bu rolleri seçmez. Bazı roller ise kişinin bir gruba katılması, bir görev üstlenmesi ya da emek vermesi sonucunda sonradan kazanılır. Örneğin evlat olmak doğumla gelen bir roldür; sınıf başkanı olmak ise seçilerek kazanılır.

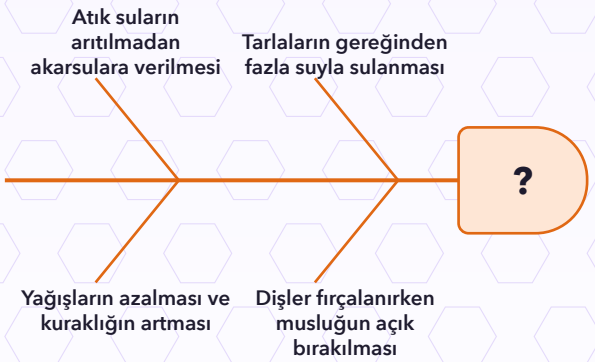
Aşağıda 12 yaşındaki Arda'nın rollerinden bazıları verilmiştir:

I. Dedesinin ve ninesinin torunu olması
II. Okulunun satranç takımında kaptan olması
III. Teyzesinin ve dayısının yeğeni olması
IV. Bir derneğin fidan dikme etkinliğinde gönüllü olması

Bu rollerden hangileri sonradan kazanılan rollere örnektir?

A) I ve II
B) I, III ve IV
C) II, III ve IV
D) II ve IV

9 Bir öğrenci grubu, ülkemizde de görülen bir toplumsal sorunu incelemek için aşağıdaki balık kılçığı şemasını hazırlamıştır. Bu şemada sorun balığın başına, sorunun nedenleri ise kılçıklara yazılır. Şemadaki nedenlerin bazıları insan kaynaklı, bazıları ise doğal kaynaklıdır. Grup, balığın başına kılçıklardaki nedenlerin hepsinin birlikte yol açtığı sorunu yazacaktır.

Buna göre şemada "?" ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

A) Su kıtlığı
B) Su kirliliği
C) Su israfı
D) Kuraklık

@akmese.onur Onur Akmeşe www.sosyalbilgilerim.com Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

10 **28 Kasım 1919:** Maraş'ta kaledeki Türk bayrağının indirildiğini gören halk, cuma namazı için toplandığı Ulu Cami'de "Bayraksız namaz kılınmaz." diyerek kaleye yürümüş ve Türk bayrağını yeniden göndere çekmiştir.

6 Şubat 2023: Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından ülkenin dört bir yanından gönüllüler bölgeye koşmuş, kumbarasını bağışlayan çocuklardan evini depremzedelere açan ailelere kadar herkes yardım için seferber olmuştur.

Bu bilgilerden hareketle;

I. Millî değerler, zor zamanlarda toplumu ortak bir amaç etrafında birleştirir.
II. Bayrak gibi ortak simgeler, millî bilinci harekete geçirebilir.
III. Millî Mücadele'de kadınlar, cephane taşıyarak orduya destek olmuştur.
IV. İki olayda da halkı harekete geçiren temel neden ekonomik kayıplardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) II ve IV
B) I, II ve III
C) I, III ve IV
D) I ve II

2. TEST

10 soru • Süre: 15 dakika • Her doğru **+20 XP**

Doğru: _____ **Yanlış:** _____ **Boş:** _____

1 Selin, on sekiz yaşına girdiği yıl hayatında pek çok değişiklik yaşamıştır. Bu yıl ilk kez milletvekili seçiminde oy kullanmış, başka bir şehirdeki üniversiteyi kazanarak yurtta kalmaya başlamıştır. Artık kendi harcamalarını planlamakta, alacağı dersleri kendisi seçmektedir. Hafta sonları bir kitapçıda yarı zamanlı çalışan Selin, işe zamanında gitmek ve görevini eksiksiz yapmak zorundadır. Annesi telefonda ona "Daha geçen yıl harçlığını biz ayarlıyorduk, şimdi bütçeni sen yönetiyorsun." demiştir.

Bu metinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Kişinin hak ve sorumlulukları hayatın farklı dönemlerinde değişebilir.
B) Yetişkinliğe geçen kişinin ailesindeki rolleri sona erer.
C) Üniversite öğrencisinin okurken bir işte de çalışması gerekir.
D) Kişinin sorumlulukları arttıkça sahip olduğu haklar azalır.

2 Birleşmiş Milletler raporlarına göre dünyada her yıl çöpe giden gıdanın değeri yaklaşık 1 trilyon doları bulmaktadır. Aynı raporlarda açlıktan etkilenen insan sayısının 783 milyona kadar çıktığı belirtilmektedir. İsraf edilen gıdalar, sera gazı salımının yüzde 8-10'undan sorumludur. Tarım arazilerinin yaklaşık yüzde 30'unda ise sonunda israf edilecek ürünler yetiştirilmektedir. Türkiye'de de her yıl yaklaşık 23 milyon ton gıda israf edilmekte, günde yaklaşık 12 milyon ekmek çöpe gitmektedir.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Gıda israfı, iklim sorununu artıran etkenlerden biridir.
B) İsraf edilen gıdalar, tarım arazilerinin boşa kullanılmasına yol açar.
C) Gıda israfı, hem dünyada hem ülkemizde görülen bir sorundur.
D) Ülkemizde israf edilen gıdanın büyük bölümü evlerde çöpe atılır.

3 Bir öğrenci, Türkiye'nin mutlak konumunu gösteren aşağıdaki bilgi kartını hazırlamıştır.

Paraleller	36° – 42° kuzey paralelleri arası
Meridyenler	26° – 45° doğu meridyenleri arası
Kuzey ve güney uç	Sinop İnceburun (42° K), Hatay Topraktutan (36° K)
Doğu ve batı uç	Iğdır Dilucu (45° D), Gökçeada İnceburun (26° D)

Bu karttaki bilgilerden hareketle Türkiye ile ilgili;

I. Güneyden esen rüzgârlar genellikle sıcaklığı artırır.
II. En kuzey ve en güney uçları arasında yaklaşık 666 km uzaklık vardır.
III. Üç tarafının denizlerle çevrili olması ticareti kolaylaştırır.
IV. En doğu ve en batı uçları arasında 76 dakika yerel saat farkı vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve III **B)** I, II ve IV
C) II ve IV **D)** I, II ve III

4 Sınıf gezisinde öğrenciler iki etkinliğe katılmıştır. Birinci etkinlikte Kütahya'daki bir atölyede, ustaların fırçayla desen çizip fırında pişirdiği çini tabakları ve karoları incelemişlerdir. İkinci etkinlikte ise bir köy odasında yaşlıların söylediği ninnileri dinlemiş, "Gülü seven dikenine katlanır." gibi atasözlerinin hangi durumlarda söylendiğini öğrenmişlerdir. Öğretmenleri, iki etkinlikte de kuşaktan kuşağa aktarılan millî kültür ögeleriyle karşılaştıklarını söylemiş, millî kültürün maddi ve manevi ögelerden oluştuğunu hatırlatarak gördüklerini sınıflandırmalarını istemiştir.

Öğrencilerin birinci ve ikinci etkinlikte tanıdığı kültür ögeleri, sırasıyla hangi gruba girer?

A) Maddi – Maddi **B)** Manevi – Maddi
C) Maddi – Manevi **D)** Manevi – Manevi

5 Sevgili gelecekteki Elif,
Şu an altıncı sınıftayım. Okulun bilim kulübünde araştırmacıyım, evde ise kardeşime ödevlerinde yardım eden bir ablayım. Yirmi yıl sonra bir üniversitede deprem araştırmaları yapan bir mühendis olmak istiyorum. Çalışacağım ekipte yeni bilgiler üretmeyi, bu bilgilerle insanları depreme karşı bilinçlendirmeyi hayal ediyorum. Bir afet gönüllüleri derneğine üye olup tatbikatlarda görev almayı da düşünüyorum. Umarım o zaman da kardeşimle aramızdaki bağ bugünkü kadar güçlü olur.

Bu mektuba göre Elif ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Gelecekteki rolleriyle topluma katkı sağlamayı amaçlamaktadır.
B) Gelecekte yalnızca bir meslek grubunda yer almayı planlamaktadır.
C) Gelecekte katılacağı grupları arkadaşlarıyla birlikte belirlemiştir.
D) Hayal ettiği mesleği ailesinin isteğiyle seçmiştir.

6 Sınıf meclisinde, okul bahçesindeki çöp sorununa çözüm bulmak için bir müzakere yapılmaktadır. Öğrencilerin söylediklerinden bazıları şunlardır:

Ayşe: Bence teneffüslerden sonra her sınıf bahçenin kendi bölümünü temizlemeli. Görev paylaşılırsa iş kolaylaşır.
Burak: Ayşe'nin önerisini beğendim ama küçük sınıflar zorlanabilir. Onlara büyük sınıflardan birer öğrenci yardım edebilir.
Cem: Ayşe her toplantıda böyle şeyler önerir zaten. Bahçeye kamera takılsın, başka çözüm aramaya gerek yok.
Deniz: İki önerinin ortak noktası bahçeyi birlikte korumak. Önerileri birleştirip bir ay deneyelim, sonra sonucu değerlendirelim.

Bu konuşmada hangi öğrencinin tutumu, çatışma çözme stratejilerine uygun değildir?

A) Ayşe **B)** Burak **C)** Cem **D)** Deniz

7 Dünya, kendi ekseni etrafında batıdan doğuya doğru döner. Bu nedenle Güneş, doğudaki yerlerde batıdakilerden daha önce doğar ve aynı anda farklı meridyenler üzerindeki yerlerin yerel saatleri birbirinden farklı olur. Ardışık iki meridyen arasındaki yerel saat farkı her yerde aynıdır. Türkiye'de resmî saat bütün illerde aynı olsa da illerin yerel saatleri farklıdır. Aşağıdaki tabloda bazı illerimizin merkezlerinden geçen meridyenler yaklaşık değerlerle verilmiştir.

Çanakkale	Ankara	Trabzon	Van
26° doğu	33° doğu	40° doğu	43° doğu

Buna göre Trabzon'da yerel saat 12.00 iken Çanakkale'de yerel saat kaçtır?

A) 11.04 **B)** 11.46 **C)** 12.14 **D)** 12.56

8 Yılmaz ailesi her pazar akşamı aile toplantısı yapmaktadır. Bu hafta babaannenin hastalanması nedeniyle görevler yeniden paylaşılmıştır. Anne ve baba, babaanneyi doktora götürmeyi ve ilaçlarını takip etmeyi üstlenmiştir. Lise öğrencisi Kaan, kardeşi Ela'nın ödevlerine yardım etmeyi; Ela ise sofrayı kurmayı ve çiçekleri sulamayı kabul etmiştir. Ela'nın "Ben de babaanneme kitap okuyabilir miyim?" sorusu herkesi sevindirmiştir. Toplantı, herkesin birbirine teşekkür etmesiyle sona ermiştir.

Bu toplantıdan hareketle;

I. Ailedeki görevler bir kez belirlendikten sonra değiştirilmez.
II. Ailede roller, konuşularak ve ihtiyaçlara göre belirlenebilir.
III. Aile bireylerinin sorumlulukları, yaşlarına göre farklılık gösterebilir.
IV. Aile bireyleri, birbirlerine karşı nazik ve saygılı davranmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve IV **B)** II ve IV
C) I, II ve III **D)** II, III ve IV

9 Atatürk, Türk dili hakkında şöyle demiştir:

"Türk dili, Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti, geçirdiği sayısız felaketin içinde ahlakını, geleneklerini, hatıralarını, menfaatlerini, kısacası bugün milliyetini oluşturan her unsurunu dil sayesinde muhafaza etmiştir."

Orhun Kitabeleri'nde ise kağan, aç ve yoksul halkı için gece uyumadığını, gündüz oturmadığını anlatır. Yüzyıllar önce taşa kazınan bu sözler sayesinde bugün atalarımızın sorumluluk ve millet sevgisi anlayışını öğrenebiliyoruz.

Bu bilgiler, dilin toplumsal birliğe katkısıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Dil, farklı milletlerin birbirini anlamasını kolaylaştırır.
B) Dil, bir milletin değerlerini ve hafızasını geleceğe taşır.
C) Yazılı eserler, sözlü ürünlerden daha uzun süre yaşar.
D) Dilin temel işlevi, devlet işlerinin yürütülmesini sağlamaktır.

10 Tuna ve Dinyeper gibi büyük akarsular, birçok Avrupa ülkesinin topraklarından geçerek Karadeniz'e dökülür. Bu akarsuların taşıdığı plastik atıklar, kıyı ülkelerinin attığı çöplerle birleşince Karadeniz'deki kirlilik artmaktadır. Kirlilik nedeniyle bazı balık türleri yaşadıkları alanları değiştirmiş, bu durum balıkçılıkla geçinen kıyı halkını da etkilemiştir. Uzmanlar, tek bir ülkenin alacağı önlemlerin Karadeniz'i temizlemeye yetmeyeceğini belirtmektedir.

Uzmanların görüşü dikkate alındığında Karadeniz'deki kirliliği azaltmak için;

I. Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin ortak bir eylem planı hazırlaması,
II. Türkiye'nin Karadeniz kıyılarında balık avını tamamen yasaklaması,
III. kıyı halkının balıkçılık yerine başka geçim yollarına yönelmesi,
IV. akarsuların geçtiği ülkelerde atıkların akarsulara karışmasının önlenmesi

önerilerinden hangileri uygun olur?

A) II ve IV **B)** I, II ve III
C) I, III ve IV **D)** I ve IV

3. TEST 10 soru • Süre: 15 dakika • Her doğru **+20 XP**

Doğru: _____ **Yanlış:** _____ **Boş:** _____

1 Türkiye, Asya ve Avrupa kıtalarının birbirine en çok yaklaştığı yerde bulunur ve Afrika kıtasına da yakındır. Topraklarının büyük bölümü Asya'da (Anadolu), küçük bir bölümü Avrupa'da (Trakya) yer alır. Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan İstanbul ve Çanakkale boğazları ülkemizin sınırları içindedir. Ayrıca Hazar Denizi çevresindeki petrol ve doğal gazı Avrupa'ya ulaştıran boru hatları ülkemizden geçmektedir.

Bu bilgilere göre Türkiye ile ilgili;

I. Kıtalar arasındaki ticaret ve ulaşım yollarının kesiştiği bir konumdadır.
II. Dört mevsimin belirgin olarak yaşanması bu konumunun sonucudur.
III. Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler için boğazlar önemli bir geçittir.
IV. Enerji taşımacılığındaki yeri jeopolitik önemini artırmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

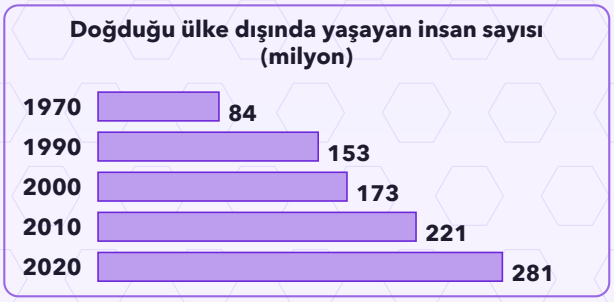
A) II ve III **B)** III ve IV
C) I, II ve IV **D)** I, III ve IV

2 Anadolu'da yetişen gönül insanları, sözleriyle insanlara sevgi ve hoşgörüyü öğütlemiştir. Yunus Emre "Yaratılanı hoş gördük Yaratandan ötürü." diyerek herkese aynı gözle bakmayı önermiştir. Mevlâna ise "Hoşgörülükte deniz gibi ol." sözüyle insanların kusurlarını büyütmemeyi öğütlemiştir. Yunus Emre'nin "Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım / Sevelim sevilelim, dünya kimseye kalmaz." dizeleri de aynı anlayışı yansıtır. Hacı Bektaş Veli ve Nasreddin Hoca da halk arasında sevgi ve hoşgörünün simgeleri olarak anılmaktadır. Bu düşünceler yüzyıllar boyunca dilden dile aktarılarak günümüze ulaşmıştır.

Bu düşüncelerin toplumsal hayata etkisiyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Farklı inançtan insanların barış içinde yaşamasını kolaylaştırmıştır.
B) İnsanların yalnızca kendi yöresine bağlılığını artırmıştır.
C) Toplumda yazılı eserlere olan ilgiyi artırmıştır.
D) Halkın yöneticilere karşı görevlerini belirlemiştir.

3 İnsanlar iş bulmak, eğitim almak, ailesinin yanına gitmek ya da savaş, zulüm ve afetlerden kaçmak gibi nedenlerle yer değiştirmektedir. Göç edenler, gittikleri yerde dil, iş ve barınma gibi konularda uyum sorunları yaşayabilmektedir. Aşağıdaki grafikte, doğduğu ülkeden başka bir ülkeye göç eden insanların dünya genelindeki sayısı verilmiştir.

2020'deki sayı, dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 3,6'sına karşılık gelmektedir.

Grafik ve metindeki bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Dünya nüfusunun büyük bölümü doğduğu ülke dışında yaşamaktadır.
B) İnsanların başka ülkelere göç etmesinin temel nedeni savaşlardır.
C) Göç eden insan sayısı elli yılda üç katından fazlaya çıkmıştır.
D) Göç eden insan sayısı her on yılda iki katına çıkmıştır.

4 Aşağıdaki tabloda, 6. sınıf öğrencisi Can'ın bir gününde yaptığı bazı etkinlikler verilmiştir. Can'ın ailesinde anne ve babasının yanı sıra bir küçük kardeşi vardır; dedesi ise başka bir şehirde yaşamaktadır. Hafta içi günlerinin çoğu bu şekilde geçmektedir.

Saat	Etkinlik
07.30	Kardeşini okul servisine bindirir.
08.30	Sınıfın nöbetçi öğrencisi olarak tahtayı siler.
12.30	Teneffüste arkadaşlarıyla top oynar.
16.00	Basketbol takımının antrenmanına kaptan olarak katılır.
19.30	Dedesini telefonla arayıp gününü anlatır.

Tablodaki bilgilere göre Can ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Gün içinde birden fazla grupta yer almıştır.
B) Farklı rollerinde kendisinden benzer davranışlar beklenmektedir.
C) Hem aile hem okul grubunda rol üstlenmiştir.
D) Bazı rollerini bir gruba katılarak sonradan kazanmıştır.

5 Bir harita uygulaması, kullanıcının seçtiği noktaların konumunu paralel ve meridyen dereceleriyle göstermektedir. Zehra'nın uygulamada seçtiği dört noktanın koordinatları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Zehra, bu noktaların konumlarını karşılaştırarak bazı çıkarımlar yapmıştır.

Nokta	Paralel	Meridyen
P	60° kuzey	30° doğu
R	0° (Ekvator)	30° doğu
S	30° güney	60° batı
T	30° kuzey	60° doğu

Buna göre Zehra'nın yaptığı aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yanlıştır?

A) P ile R'de yerel saat aynıdır.
B) S, güney ve batı yarım kürededir.
C) T'deki yerel saat, R'dekinden 2 saat ileridir.
D) P'ye güneş ışınları R'dekinden daha dik gelir.

6 **Zimem defteri:** Osmanlı döneminde varlıklı kişiler, ramazanda tanımadıkları mahallelerdeki bakkallara giderek veresiye defterindeki borçları öderdi. Borcu ödenen kişi, kimin yardım ettiğini bilmezdi; böylece kimse mahcup olmazdı. Bu gelenek bugün de bazı kişi ve kurumlarca sürdürülmektedir.

Nevruz: Baharın gelişini ve doğanın uyanışını kutlayan Nevruz, Türkistan'dan Anadolu'ya uzanan geniş bir coğrafyada yüzyıllardır kutlanmaktadır. Bu bayramda ateş üzerinden atlanır, yumurtalar boyanır; Türk dünyasındaki pek çok topluluk aynı sevinci paylaşır.

Bu geleneklerle ilgili;
I. İki gelenek de devletin aldığı kararlarla başlatılmıştır.
II. Zimem defteri, yardımın insan onurunu koruyarak yapılmasını sağlar.
III. Nevruz, farklı ülkelerdeki Türk toplulukları arasında ortak bir bağ oluşturur.
IV. İki gelenek de ramazan ayıyla ilişkili geleneklerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) II ve IV **B)** II ve III
C) I, II ve III **D)** I, III ve IV

7 1300'lerde Türkistan'da ortaya çıkan Kara Veba, İpek Yolu'ndaki kervanlar ve gemilerle Kırım üzerinden Avrupa'ya ulaşmıştır. Hastalığın Avrupa'ya yayılması yıllar sürmüştür. 2019'un sonunda ortaya çıkan Kovid-19 ise birkaç ay içinde uçak yolculuklarıyla dünyanın hemen her yerine yayılmıştır. Türkiye'de ilk vaka 11 Mart 2020'de görülmüş; uzaktan eğitime geçilmiş, uçuşlar durdurulmuş, maske ve mesafe kuralları getirilmiştir.

Bu bilgilere göre;
I. Kara Veba'nın ortaya çıkmasının nedeni ticaret yollarıdır.
II. Kovid-19, Kara Veba'ya göre daha az can kaybına yol açmıştır.
III. Ulaşımın hızlanması, salgınların daha kısa sürede yayılmasına yol açabilir.
IV. Salgınla mücadelede insanların bir araya gelmesini azaltan önlemler alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) III ve IV **B)** I ve III
C) I, II ve IV **D)** II, III ve IV

8 Samsun Limanı'ndan yola çıkacak bir yük gemisi, önce Karadeniz'deki bir ülkenin limanına uğrayacak, ardından boğazlardan geçerek Akdeniz'deki bir ülkeye gidecektir. Gemi, Samsun'dan aldığı fındıkları bu ülkelere taşıyacaktır. Geminin uğrayacağı ülkeler aşağıdaki ipuçlarına göre belirlenmiştir.

Karadeniz'deki ülke: Türkiye'nin kara komşusu değildir ama deniz komşusudur. Bulgaristan ve Ukrayna ile sınır komşusudur.
Akdeniz'deki ülke: Türkiye'nin deniz komşusudur. Kıyısı Akdeniz'in doğusundadır. Suriye ve İsrail ile sınır komşusudur.

Buna göre geminin uğrayacağı ülkeler sırasıyla hangileridir?

A) Ukrayna – Lübnan
B) Ukrayna – Mısır
C) Romanya – Lübnan
D) Romanya – Mısır

9 Mert'in ablası Esra iki yıl önce evlenmiş, geçen ay da kızı Nil dünyaya gelmiştir. Nil'in doğumuyla birlikte Mert dayı, Mert'in annesi ve babası ise anneanne ve dede olmuştur. Esra'nın eşi Murat'ın kardeşleri de amca ve hala olmuştur. Mert, ablasının evliliğinden önce de onun kardeşiydi; bugün ise hem kardeş hem dayıdır. Mert artık hafta sonları yeğenini görmeye gitmekte, ona oyuncak almak için harçlığından para biriktirmektedir. Annesi de torunu için hırka örmeye başlamıştır.

Bu metinden hareketle ulaşılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yeni bir bireyin doğumu, akrabalara yeni roller kazandırır.
B) Aile, kişinin dâhil olduğu ilk sosyal gruptur.
C) Torun sahibi olmak, kişinin sorumluluklarını artırır.
D) Kazanılan yeni roller, kişinin eski rollerini sona erdirir.

10 Bir öğretmen, bayramların toplumsal birliğe etkisini tartışmak için 30 kişilik sınıfında bir anket yapmıştır. Öğrencilere Ramazan Bayramı'nda neler yaptıkları sorulmuş, her öğrenci birden fazla seçeneği işaretleyebilmiştir. Ankete sınıftaki öğrencilerin hepsi katılmıştır. Öğretmen, sonuçları yorumlarken her satırdaki öğrenci sayısına dikkat edilmesini istemiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Bayramda yaptığımız	Öğrenci
Büyüklerimizin elini öptük.	28
Akrabalarımızı ziyaret ettik.	25
Komşularımızla bayramlaştık.	21
Harçlığımızın bir kısmını ihtiyaç sahipleriyle paylaştık.	12
Küs olduğumuz biriyle barıştık.	6

Bu anket sonuçlarına göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bayram gelenekleri, kuşaklar arasındaki bağı güçlendirmektedir.
B) Öğrencilerin çoğu bayramda küslüklerini sona erdirmiştir.
C) Öğrencilerin çoğu bayramda akrabalarıyla bir araya gelmiştir.
D) Bayramlar, komşuluk ilişkilerinin canlı kalmasına katkı sağlar.

Görev raporu: Toplam XP'n kaç?

Görev 1: Konu özeti	_____ / 100 XP
Görev 2: Doğru-yanlış	_____ / 430 XP
Görev 3: Boşluk doldurma	_____ / 320 XP
Görev 4: Eşleştirme	_____ / 410 XP
Görev 5: Açık uçlu sorular	_____ / 240 XP
Boss: Testler	_____ / 600 XP
TOPLAM	_____ **/ 2100 XP**

★	★★★	★★★★★
Çaylak 0-1050	**Kahraman** 1051-1680	**Efsane** 1681-2100

SONUÇ **CEVAP ANAHTARI** · 1. Öğrenme Alanı ve 2.1

Görev 2: Doğru mu, yanlış mı?

1. D	2. D	3. Y	4. Y	5. Y	6. D	7. D	8. Y	9. Y	10. D
11. D	12. D	13. Y	14. Y	15. D	16. Y	17. D	18. Y	19. Y	20. D
21. Y	22. D	23. Y	24. D	25. Y	26. Y	27. D	28. D	29. Y	30. Y
31. Y	32. D	33. D	34. Y	35. Y	36. Y	37. D	38. D	39. Y	40. D
41. D	42. D	43. Y	44. Y	45. D	46. D	47. D	48. Y	49. D	50. Y
51. Y	52. Y	53. D	54. D	55. D	56. Y	57. D	58. D	59. Y	60. D
61. Y	62. Y	63. Y	64. D	65. Y	66. Y	67. D	68. Y	69. D	70. D
71. Y	72. D	73. D	74. D	75. Y	76. Y	77. Y	78. D	79. D	80. Y
81. D	82. Y	83. Y	84. D	85. D	86. Y				

Görev 3: Boşluk doldurma

1. grup
2. 36° ile 42°
3. kültür
4. vakıf
5. rol
6. dört
7. İnebolu
8. HES
9. müzakere
10. Sinop
11. sorumluluk
12. Yunus Emre
13. meslek
14. jeopolitik
15. Nevruz
16. Büyük
17. aile
18. dil
19. Kara Veba
20. Greenwich
21. şefkat
22. zimem
23. Gıda
24. göreceli
25. akraba
26. motif
27. 76
28. Göçmenler
29. gelenek
30. Okyanusya
31. duyarlılık
32. KKTC

Görev 4: Eşleştirme

Kavramlar ve tanımları
1-D 2-G 3-B 4-E 5-H 6-A 7-F 8-C

Gruplar ve bu gruplardaki roller
1-C 2-E 3-F 4-A 5-D 6-B

Kültürel bağlarımız: eserler ve kişiler
1-E 2-D 3-B 4-F 5-A 6-C

Önemli günler ve olaylar
1-D 2-F 3-A 4-G 5-C 6-E 7-B

Türkiye'nin mutlak konumu
1-C 2-E 3-G 4-B 5-F 6-D 7-A

Kıtalar, okyanuslar ve komşular
1-C 2-E 3-F 4-A 5-G 6-D 7-B

Boss: Testler

1. TEST	1. B	2. C	3. D	4. A	5. C	6. A	7. D	8. B	9. A	10. D
2. TEST	1. A	2. D	3. B	4. C	5. A	6. C	7. A	8. D	9. B	10. D
3. TEST	1. D	2. A	3. C	4. B	5. D	6. B	7. A	8. C	9. A	10. B

GÖREV TAMAMLANDI!

Tebrikler, ara tatil görevlerini bitirdin! Yanlış yaptığın soruların konusunu özet sayfasından tekrar oku, sonra soruyu yeniden çöz.

- Instagram'da **@akmese.onur** hesabını takip et.
- Konuların şarkılarını **Onur Akmeşe** YouTube kanalında dinle.
- Yeni çalışmalar için **www.sosyalbilgilerim.com** adresini ziyaret et.

Onur Hocayla Sosyal Bilgiler Çok Kolay

Görev 5: Bağlam temelli açık uçlu sorular (beklenen cevaplar)

Puanlama: Kalın yazılan anahtar ifadeleri içeren cevap tam puan (**+10 XP**), doğru yönde ama eksik cevap yarım puan (**+5 XP**) alır. Aynı anlamı farklı sözcüklerle anlatan cevaplar da doğru kabul edilir.

1. Bağlam: Kariyer gününün konukları (1.1)

a) Okul kulübünde başlayan **sporcu** rolü ilgisini ve becerisini geliştirmiş, bugün **millî sporcu** olmasına katkı sağlamış olabilir. Çocuklukta alınan roller **gelecekteki rollere hazırlar**.
b) Örnek: Hemşire olursam **sağlık çalışanları grubuna** gireceğim; rolüm **hemşirelik** olacak. Sorumluluğum hastalara **dikkatle ve zamanında bakım vermek**. (Seçilen meslekle uyumlu grup, rol ve sorumluluk yazan her cevap doğrudur.)

2. Bağlam: Gelecekte hangi gruplarda olacağız? (1.1)

a) Bir kişi **aynı anda birden fazla grupta** yer alabilir; meslek sahibi olan biri **anne, baba, evlat** olmayı sürdürür. Grafikte de öğrenciler **birden fazla seçenek** işaretlemiştir; çoğu hem meslek hem aile grubunu seçmiş olabilir.
b) En az seçilen grup **sivil toplum kuruluşudur (gönüllülük)**. Örnek: Okulda bir **gönüllülük kulübü** kurmak, bir **sivil toplum kuruluşunu okula davet etmek**, fidan dikme ya da kitap toplama gibi **gönüllü etkinlikler** düzenlemek. Gerekçe: Öğrenciler gönüllülüğü **yaşayarak tanırsa** bu gruba ilgisi artabilir.

3. Bağlam: Dünden bugüne gizli yardım (1.2)

a) **Benzerlik:** İkisinde de **ihtiyaç sahibine yardım** edilir ve **kimin yardım ettiği bilinmez**. **Fark:** Zimem defterinde **borç ödenir** ve yardımı varlıklı kişiler yapar; askıda ekmekte **ekmek bırakılır** ve yardımı her müşteri yapabilir. (Farklı dönemlerde yaşatılması da fark olarak kabul edilir.)
b) **Yardımlaşma** ve **saygı**: Yardım edilirken karşıdaki kişinin **onuru korunur**, mahcup olması önlenir. **Sevgi ve duyarlılık** da kabul edilir. Bu davranış, yardımın gösteriş için değil iyilik için yapıldığını gösterir.
c) Bu uygulamalar insanlar arasında **güven ve dayanışmayı** artırır; zor durumdaki kişi **yalnız olmadığını hisseder**. Yardımlaşma **kuşaktan kuşağa aktarıldıkça** toplumun bağları güçlenir, **toplumsal birlik** korunur.

4. Bağlam: Bahar Kültür Şenliği (1.2)

a) Ebru ve kilim dokuma → **sanat**; Dede Korkut Hikâyeleri → **dil**; fotoğraf sergisi → **tarih**; Karagöz ve Hacivat → **sanat** (ya da dil, gelenek); Nevruz ve halk oyunları → **gelenek**. (Herhangi üçü.)
b) 1) Şenlik, **farklı yerlerden gelen insanları kaynaştırmıştır**; yeni taşınan aile komşularıyla tanışmış, ortak etkinlikte **aidiyet** duygusu kazanmış olabilir. 2) Şenlik, **kuşaklar arasında köprü** kurmuştur; dede ile torun aynı kültürü paylaşmış, kültür **yeni kuşağa aktarılmıştır**.

5. Bağlam: Büyüklerimizin sözleri (1.2)

a) Atasözleri **dil sayesinde** büyüklerden küçüklere aktarılır. Böylece **ortak değerler** yeni kuşaklara ulaşır, insanlar aynı değerleri paylaşır; bu da **birlik ve beraberliği** güçlendirir.
b) Görüş **doğru değildir**. Örnek: "Komşu komşunun külüne muhtaçtır." sözü bugün de geçerlidir; **depremde ya da hastalıkta** ilk yardımı çoğu zaman komşular yapar. Atasözlerindeki değerler **bugün de yol gösterir**.

6. Bağlam: Su kesintilerinin nedenleri (1.3)

a) **Doğal:** yağışların azalması (iklim değişikliğiyle insan etkisi de olabilir). **İnsan kaynaklı:** eski borulardan su sızması, hızla göç alma (nüfus artışı), tarlaların aşırı sulanması, fabrika atıkları, evlerde fazla su kullanılması.
b) Örnek: **Eski boruların yenilenmesi** (belediye) su kaybını azaltır; **damla sulama** tarlada daha az su harcatır; **arıtma tesisi** dereyi korur; evde **musluğu açık bırakmamak** tüketimi azaltır. (Seçilen nedenle uyumlu, uygulanabilir her öneri doğrudur.)
c) Örnek: Temizlik zorlaşacağı için **salgın hastalık** riski artabilir; tarım yapılamazsa **iş kaybı ve göç** görülebilir; ürün azalırsa **gıda fiyatları** artabilir. Sorunlar **birbirini etkiler**.

7. Bağlam: İki salgın, iki dönem (1.3)

a) Kara Veba **kervan ve gemilerle** taşındığı için Avrupa'ya ulaşması **yıllar** sürmüştür. Kovid-19 **uçak gibi hızlı ulaşım araçlarıyla** taşındığı için **birkaç ay** içinde dünyaya yayılmıştır. Ulaşım hızlandıkça salgın da hızlı yayılabilir.
b) Görüş **eksiktir**. Aşı geliştirmek, seyahati kısıtlamak, HES kodu uygulamak **devletin** görevidir; ama **maske takmak, mesafeye uymak, aşı olmak** bireylerin **sorumluluğudur**. Salgın, **devlet ve bireyler birlikte** hareket ederse kontrol altına alınabilir.

8. Bağlam: Dört ilin koordinatları (2.1)

a) 40° − 31° = **9 meridyen**; 9 × 4 = **36 dakika**. Antalya **batıda** olduğu için saati geridir: 12.00 − 36 dakika = **11.24**.
b) Antalya (37° K) Ekvator'a **daha yakındır**, Trabzon (41° K) daha uzaktır. Antalya güneş ışınlarını **daha dik açıyla** alır; bu durum Antalya'nın genellikle **daha sıcak** olmasıyla ilişkilidir. (Sıcaklığı yükselti, deniz gibi başka etkenler de etkiler.)
c) Bütün illerin paralel dereceleri **kuzey** olduğu için kuzey yarım küre doğrudur. Meridyen dereceleri ise **doğu** (26°, 31°, 40°, 43° D) olduğu için iller **batı değil doğu yarım kürededir**.

9. Bağlam: Türkiye tanıtım broşürü (2.1)

a) **Mutlak konum:** I ve IV. **Göreceli konum:** II ve III. **Ölçüt:** Mutlak konum **Ekvator'a ve başlangıç meridyenine göre** (paralel ve meridyenlerle) belirlenir; göreceli konum ise **kıtalara, denizlere ve çevresindeki yerlere göre** anlatılır.
b) Örnek: **Sekiz kara komşusu** vardır; **Türk boğazları** Karadeniz'i Akdeniz'e bağlar; **Balkanlar ile Kafkaslar** arasındadır; Karadeniz'de **Rusya, Ukrayna, Romanya** deniz komşusudur; **enerji yolları** üzerindedir. (Kıtalara, denizlere, komşulara göre anlatan her bilgi doğrudur.)

10. Bağlam: Hangi kıtayım? (2.1)

a) A: **Afrika**; B: **Güney Amerika**. Kuzey Amerika da Atlas ile Büyük Okyanus arasındadır; ayırt ettiren ipucu **"Topraklarımın büyük bölümü Ekvator'un güneyindedir."** ifadesidir.
b) Avrupa, Asya'nın **doğusunda değil batısında**; Afrika'nın **güneyinde değil kuzeyinde** yer alır.
c) Örnek: "**Batımda Afrika, kuzeyimde Asya, doğumda Okyanusya** var. **Güneyimde Antarktika** uzanır. Ben hangi okyanusum?" (Haritaya uygun en az üç yön ipucu içeren her kart doğrudur.)